

CHRISTO EXHIBENTE OPEM

ac

21.

SVBSIDIVM!

DISSERTATIONEM JURIDICAM
INAUGURALEM,

De

VASALLO
CELANTE,

AVCTORITATE ET DECRETO

MAGNIFICI

LECTORVM ORDINIS,

in

INCLYTA NORICORVM ALT-
DORFINA,

ad diem 23. Octobr. A. P. C. N. 1704.

Publicæ Disquisitioni exponet

CHRISTOPHORVS ELIAS *Welhafen /*
von Schöllenbach /
Noribergensis.

CHRISTO EXIMIENTE OPERA

STUDII

DISSERTATIONEM MEDICAM

IN VAGUEM

DE

VASA LILLO

CELANTE

AUTORITATE ET DECRETO

MAGISTRI

RECTORVM ORDINIS

UNIVERSITATIS

INCLITA NORICVM ALT

DOCTINA

AD HOC A. P. G. N. 1764

Tabula Descriptionis exposit

CHRISTOPHORVS TILAS

cum Colle

Nordgallia

Tabula Descriptionis exposit

ILLVSTRI SPLENDORE CORVSCANTIS,

ac,

*QVÆ DEI GRATIA EST,
INTEMERATA LIBERTATE GAVDENTIS,*

*SACRI ROMANI IMPERII
FLORENTISSIMÆ,*

*REIPVBLICÆ NORIBER-
GENSIS*

*DOMINIS
CONSVLIBVS,*

atqve

*SENATORIBVS,
GENEROSA PROSAPIÆ ANTI-
QVITATE, AMPLISSIMA MVNERVM
DIGNITATE, AC GRAVISSIMA RERVM GE-
RENDARVM PRVDENTIA, INSIGNITER
EMINENTIBVS,*

LEVES HASCE PAGELLAS,

obsequentiſſime tradens,

PERENNANTEM FELICITATEM,

humillime apprecatur

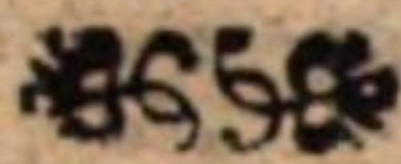
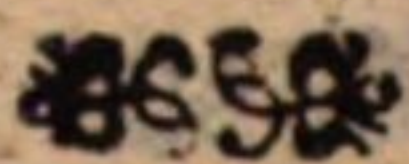
AUTHOR

I cætera omnia , Maximè GE-
NEROSI PATRIÆ PA-
TRES, me fallunt, mecum ta-
men habito, & novi, quam sit
mihi curta supellex, indolisque
conditio, ac ingenii mediocri-
tas magis mihi nota est, quam ut tenuem hunc
ejusdem partum SVMMIS NOMINIBVS VE-
STRIS dignum judicare valeam, inani persuasione
deceptus. Sed cur VIRIS ad clavum Amplissimæ
Reipublicæ sedentibus, arduis ejusdem negociis de-
fatigatis, assuetisque tractandis, non nisi summi
ponderis rebus, dedicando assignare inanes hæc
minutias? Videntur mihi superesse, non obstante
foliorum horum vilitate, aliæ non contemnendæ
rationes, quæ mihi apud VOS, DOMINI & MÆ-
CENATES, pro connata VOBIS Benignitate &
Humanitate, conciliare poterunt audacis inscri-
ptionis

ptionis exultationem. Dum enim, non uno nomine, Maximis GENEROSITATIBVS VESTRIS me deprehendo obstrictum, ob collata in me plenissimi Affectus & abundantis Propensionis signa; illorum jucunda recordatio, vel ipsius Disputationis argumento, quippe quæ de Beneficiariis Celantibus puniendis agit, magis excitata, gratam devotamque mentem, ad publicam eorundem deprædicationem impulit: memoria enim & observantia beneficiis venustissime respondent, & præsens gratia præsentis beneficio debet occurrere. Illam autem VOBIS debitam gratiarum actionem ipsa hac vili charta forte non adeo incongruè à me susceptam esse, materiam feudalem tractantem iterum Vasallorum exempla admonent, qui sæpius pro acceptis integris provinciis, ac districtibus exigua admodum Dominis in Recognitionem munuscula offerunt, quale est illud Falconis, quem Rhodii Equites, ob concessam ipsis à Carolo V. Imperatore Insulam Melitam, quotannis Potentissimis Hispaniæ Regibus mittere solent, & Reguli avicularum minimæ, quem Franconiæ quidam Nobilis in eundem finem circa Festum Martini singulis annis Domino tradere consuevit*. Præterea, cum gratitudinis declaratio non solum id operetur, ut ea,

* *Limn. Jur. Publ. tom. Addit. 1. p. 206.*

ea , quæ adepti sumus bona , firmiter retineamus;
verum etiam ut bene de nobis promeriti ad majora
præstanda excitentur: sapienter enim , quisquis ille
fuerit , dixit; ut unda undam , sic gratia sequitur gra-
tiam , spes me pulcherrima fovebat , fore , ut aliquali,
me beneficiorum acceptorum non plane immemo-
rem esse , demonstratione facta , Liberalitas in me
VESTRA ulterius provocetur. Enixe itaque VOS
rogo Splendidissimos REIP. PATRIÆ OPTIMA-
TES , ne munusculum hoc aspernemini , neve ad
Sublimitatem VESTRAM ; sed ad intentionem tra-
dientis id exigatis. Suscipite illud , more VOBIS so-
lito , hoc est benevolè. Quod ut inter primas felicitatis
meæ partes collocabo : ita DEVM seriis efflagitabo
precibus , ut VOS DOMINOS & MÆCENA-
TES Reipublicæ bono , & Maximè GENERO-
SARVM FAMILIARVM VESTRARVM splen-
dori quam diutissime præstet incolumes. Et sicut
VESTRÆ , quas pro Salute publica concatenatas
suscipitis curas , VESTRIque labores , neminem in
Republica VESTRA viventem , latent ; ita nec
Divinæ Munificentiae largissima præmia , quæ Merita
VESTRA expectant , cuiquam maneant Celata !
Dab. Altdorfii d. xxvii. Octobr. A. R. S. MDCCIV.

B. L.

Ulas Tibi in presenti sisto incomptas paginas, antequam aggrediari legendas, respicias queso! ad frontispicium, quod præter specimen Academicum nihil pollicetur, qualis elaboratio hypothetica quadam obsequendi necessitate mihi erat suscipienda. His enim considerationibus sepositis sat ægre liberari possem, à nimis cæterum generaliter concepta stridura illa Severini de Monzambano in Epistola ad Lælium fratrem: Teutonicos homines insatiabile scribendi cacoëthes tenere, verum paucissimis datum aliquid protrudere, quod inventionis acumine, aut genii lepore politi applausum seculi possit provocare, ne tamen peritura parcat chartæ, plerumq; turbam pelitas passim particulas in unam compingere massam, vix uspiam aspersa iudicii mica. Et utinam ejusmodi particulas cum delectu petendi mihi facta fuisset comoda occasio: eorum enim quos possideo librorum est admodum curta supellex, & ad instructas aliorum bibliothecas partim liberior aditus mihi erat præclusus; partim vero, ubi ille patebat, ob belli calamitates, libris in securiora loca translatis, scrinia erant evacuata, quæ ipsa temporum ærumna publica adeo librorum gazophylacia non nisi suis ornamentis spoliata mihi reliquit. Ex tribus itaq; qui Disputationem commendare solent, comitibus jam unus deest, nempe idonea & sufficientia subsidia, ob quorum inopiam multa, ad vasalli celantis pertractationem spectantia, me manserunt celata. Deest

A 2

etiam

* Plin. Lib. 8.
Ep. 19.

etiam alter, idonea elaboratio, ob calamum scribentis minus exercitatum; consideratione, quam salebrosus sit omnibus scribere trepidantem; & fastidio, ex collatione Stryckianarum, Lauterbachianarum, & aliarum summo iudicio exasciatarum Dissertationum, cum hoc infelici ingenii partu orto languentem: ut enim ex studiis gaudium, sic studia hilaritate proveniunt. * Restat itaque solus tertius, nempe congruum thema, quod etiam acutissimi cujusdam Jcti dilucidatione dignum esse nullus dubito. Cæterum si quid in hisce libertate Academica conscriptis meditationibus contineatur, quod Sacris Literis, pietati, vel bonis moribus dissentaneum à me dictum sit, id nec dictum esto, Benevolusque Censor me non promptius monebit errantem, quam ego monentem sequar.

INTROITVS.

Sapientia justorum est nihil per ostentationem
 „ fingere, sensum verbis aperire, vera uti sunt
 „ diligere, falsa de vitare, bona gratis exhibere,
 „ mala libentius tolerare, quam facere, nul-
 „ lam injuriæ ultionem quærere, pro veritate con-
 „ tumeliam lucrum putare; sed hæc justorum sim-
 „ plicitas deridetur: quia ab hujus mundi sapienti-
 „ bus puritas virtutis fatuitas creditur, inquit Gre-
 gor. Moral. Lib. 10. cap. 17. Justam omnino fuisse
 hanc querelam non tantum hodierna Praxis; sed
 etiam præteritorum seculorum res gestæ ad ocu-
 lum demonstrare possunt. Non enim solum ab illis,
 quos commune inter omnes homines constitutum
 socialitatis vinculum invicem constringit, mendacia
 & fraudulentas veri occultationes circumspiciens
 crebrò deprehendet adhibitas, sed etiam inter eos,
 quos

quos strictiora præterea copulant ligamina ejusmodi machinationes detestandum sibi vindicasse usum, testatum facient exempla. Copula illa, quæ inter dominum intercedit & vasallum, tam arcte est colligata, ut conjugali nexui judicetur esse similis, & tamen etiam ibi insidiantes veri suppressiones sæpius intervenire, plus quam verissimum est; de quibus cum in præsentī differere animus sit, Deum supplex in vota voco, ut clementer suam largiatur assistentiam!

CAPVT I.

Vasallum Celantem generatim considerans.

§. I.

Aud credo inutilem à me suscipi operam, si, antequam ad ipsam propositi thematis elaborationem me conferam, præmittam aliquam explicationem terminorum, exemplo veterum Jurisconsultorum, qui ab explicatione vocabulorum & terminorum fere auspiciantur suos ad Edictum Prætoris commentarios, ut Ulpiani in l. 1. ff. de R. Cr. qui etiam circa verborum enodationem occupatus est in l. 1. ff. de J. & J. l. 1. §. 1. ff. de pact. l. 3. ff. de Inst. act. l. 5. §. 3. ff. de pecul. l. 1. pr. ff. deposit. l. 49. ff. de V. S. non minus ac Pomponius in l. 2. §. 10. ff. de O. J. & ipse Imperator Justinianus §. 7. J. de J. N. G. & C. §. 5. J. quib. mod. pat. pot. solv. §. 2. J. de tutel. pr. J. quib. mod. re contr. obl. unde recte Aristot. lib. 4. Polit. cap. 1. nominis definitio principium intelligendi rem ipsam vocatur. Jam quæ ad vocem vasalli spectant multa admodum adduci possent; cum tamen plenissime ab aliis sint exposita brevius me expediam. Diversas de originatione hujus vocabuli sententias exhibet Eyben. in Elect. Feud. cap. 2. §. 6. Bechman. in Ulf. Pr. Feud. Ex. 1. n. 34. seqq. Rhet. in Comment. Jur. Feud. lib. 1. tit. 1. p. 70. Finckelthaus Controv. Feud. Diss. 1. th. 1. Struv. in Syntagm. Jur. Feud.

Explicatio terminorum apud Jurisconsultos primo loco solet suscipi.

hinc etiam vocis: Vasalli, traditur Etymologia,

Homonymia.

Feud. cap. 5. a. 12. & Dn. Stryck. in Exam. Jur. Feud. cap. 6. q. 2. qui tamen propter summam incertitudinem nihil positivi determinare audent. Verum cum vasallus sit vocabulum diminutivum à voce: vasso. *Struv. d. a. 12.* à quo Germanicum: *Vassen* / voculas: ligare stringere, vincire exprimens, parum differentem sonum habet, forte non incongruum erit, exinde derivare ejus originem cum *Ittero de Feud. Imp. cap. 1. §. 1.* Homonymia hujus vocis non oritur ex eo, quod vasalli distribuuntur in plures species; nec ex eo, quod aliqui eorum simul subditi sunt, quodque alii dicuntur ligii, alii non ligii *Dn. Stryck. in Diss. de Vasallo Desertore cap. 1. n. 21. seqq.* nisi huc referre placeat illud, quod etiam subvasalli sub hoc nomine comprehenduntur: quippe qui non tantum dominorum suorum immediatorum veri vasalli sunt, 2. *F. 55. §. illud quoq.* sed etiam improprie mediatorum *Kohl. de Subfeud. cap. 4. n. 18. Rosenthal. in Synops. Jur. Feud. cap. 8. conclus. 10. n. 5. & ibi gloss. lit. e. Schrad. de Feud. Part. 8. cap. 2. num. 25.*

§. II.

Synonymia.

Synonyma vasalli sunt in Jure nostro Feudali: Fidelis 1. *F. 10. Clientulus 1. F. 10. & 13. Miles. 1. F. 22. Valvasor. 1. F. 17. Beneficiatus 2. F. 55. pr.* (sc. juxta ea, quæ de lectione illius textus tradit *Bitsch. in Comment. p. m. 686.*) Feudatarius 2. *F. 2.* Alias vasallorum appellationes videre licet apud *Cujacium de Feud. in Prolegom. Rhet. Comment. Jur. Feud. lib. 1. tit. 4. p. m. 194. Eyben. in Elect. Feud. cap. 9. §. 1. seqq. Schilter. ad Jus Feud. Alem. cap. 2. §. 3. p. 49. Dn. Stryck. in d. Diss. de Vasallo Desertore cap. 1. n. 17.*

Descriptio vasalli, qui accipitur in sensu reduplicativo.

Est vero vasallus persona utile rei cujusdam dominium ab aliquo recognoscens sub lege fidelitatis. 2. *F. 23.* Quem hic in sensu, ut vocant, reduplicativo accipio: cum non sit intentio pertractandi omnes modos quibus vasallus celando peccet, sive id fiat erga Principem vel Rempublicam cujus subditus existit, vel conjugem, vel quoscunque in societate humana viventes: hoc enim esset pertractare in genere, quid circa celantes juris sit, modo, docendi causâ, persona vasalli pro subjecto substituta; sed tantum actus vasalli celantis qua vasalli, non qua subditi, qua mariti, qua hominis.

§. III.

Celandi vox, pro qua nonnunquam synonymice adhibentur vocabula: *occultare* & *supprimere* Calvin. in *Lexico ad vocem: occultare* & *ad vocem suppressere*, tam late hic accipitur, ut non tantum *reticentiam*, sed etiam *inficiationem* sub se comprehendat, quo sensu etiam sumitur ab Ulpiano Jcto in l. 1. §. 1. ff. de A. E. V. ut ibi *celasse* venditor dicatur, non solum si non admonuit; sed & si negavit servitutem deberi, cum esset ab eo quæsitum.

Celandi voc.
Synonymia, &
quid hic denotet.

§. IV.

Unde statim exurgit Disputationis hujus in duo Membra divisio, quorum unum considerat vasallum celantem *actu positivo*, sive vasallum *inficiantem*; alterum disquirat vasallum celantem *actu negativo*, sive vasallum *reticentem*. Circa prius quid juris sit, non adeo difficile est explicatu: est enim *inficiatio* semper de genere prohibitorum: ac non tantum peccat contra regulam. 2. F. 6. *vasallum debere abstinere à malo*, sine ulla limitatione ab omnibus agnitam & receptam; Sed etiam claræ sunt mendacii, cujus *inficiatio* species est, prohibitiones in Sacris Literis, ut *Proverb. 13. vers. 5. verbum mendax odio habebis justus. Proverb. 30. vers. 8. falsi loquentiam & verbum mendax amove à me, Psalm. 5. vers. 7. Perdes loquentes mendacium. itemque ad Colossens. 3. vers. 9. Ne mentimini alter alteri.* Atque ipsum Jus Naturale sequens inculcat præceptum: *Falsiloquio abstine, quoties per id alter lederetur aut contemneretur, aut pax humani generis turbaretur.* Thomas. *Jurisprud. Divin. lib. 2. cap. 7. n. 40.* à quo non abludit Grot. de *Jur. B. & P. lib. 3. cap. 1. §. 11.* & Titius in *Disp. de Offic. Sermocinant. §. 41.* De Jure Civili quomodo mendacia sint exosa ex adducendis *cap. 4. §. 1.* in ea constitutis poenis licebit colligere.

Vasallus celat
vel actu positivo,
vel negativo.

quorum prius
semper prohibi-
tum esse facile
putet.

etiam ex S. Lite-
ris,

& Jure Naturæ,

§. V.

Magis verò intricata est determinatio, quid juris sit circa *reticentiam*: silentium enim in se consideratum ex eorum numero est, quæ adiaphora vocari solent, quem tamen, collatis simul objecti, temporis, loci, aliisque circumstantiis, facile egreditur. Facit huc *Tob. 12. vers. 6. ubi: Secreta Regum celanda, sed opera Dei revelanda esse dicuntur & Eccles. 3. vers. 2. tempus ad tacendum & tempus ad loquendum esse admonens*; ac pro hac circum-

Reticentia in se
est differens,

fit tamen ex cir-
cumstantiis

circumstantiarum diversitate, silentium modo taciturnitatis laus, modo laudabilis, modo morositatis vituperium comitatur Becman. *Lin. Doctrin. Moral. c. 13. §. 7.* Ita silentium remuneratum legitur a Deo *Exod. 1. vers. 15. seqq.* ac Jeremias Propheta silentio involvit; imo dissimulatione quadam texit, quæ inter ipsum acta erant & Regem Jerem. *cap. 34. vers. 27. seqq.* Et omnibus, qui secretorum participes redditi sunt silentium necessario incumbit, Dn. Stryck. *in Diss. de Credent. Revelat. cap. 1. n. 15. seqq.* Maxime vero vassallis taciturnitas circa secreta domini sub pœna amittendi feudi est colenda 2. *F. 17.* Dn. Stryck. *d. Diss. cap. 2. n. 18.* Anthon. *Diss. Feud. 11. tb. 2. lit. f.* & nemini vertetur vitio, si periculum aut injuriam, sibi vel bonis suis imminere videns silentio suo hæc talia evitare studeat. *L. 1. §. 2. ff. de dol. mal.* hæc enim defensio sui ipsius ab ipso Naturæ Jure commendata est. *l. 4. l. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil.*

§. VI.

modo vituperabilis.

E contra multi dantur casus in quibus silentium vituperio cedit & illicitum est, non tantum in Sacris Literis, sed etiam in LL. nostris. Sic in innocenter condemnato ad mortem adeo reprobatum silentium, ut pro ipso etiam invito aliis liceat appellare *L. 6. ff. de Appellat.* & non tantum is qui *mentitus* est in modo agri venditi, vel circa tributi quantitatem, quod venditus fundus debuit publico, in omne id, quod emtoris interest, tenetur, secundum veriore *l. 9. C. de A. E.* interpretationem, ut illa censeatur habere respectum ad ordinariam interesse in hoc casu naturam, quod se ultra id, quanti minoris emtor emisset, regulariter non solet extendere; non id velle: ac si emtori, majorem interesse sui quantitatem probanti, id non liceret exigere. Coll. Lauterb. *ad tit. de A. E. V. §. 16.* contra Cujac. *in Recitat. ad l. 13. ff. d. t.* sed etiam is, qui modum vel pondus rei venditæ vel tributum cui illa obnoxia est reticuit *d. l. 13. pr.*

§. VII.

Regula Juris Feudalis: vassallum debere facere domino quod bonum est, non sufficit pro dijudicanda Vassalli reticentia.

Habemus quidem etiam regulam in Jure Feudali: *vassallum debere facere quod bonum est. 2. F. 6.* verum quousque illa vires suas porrigat, non satis est expeditum, adeo, ut accuratam hujus rei definitionem magnam partem in facti quæstione judicisque religione positam esse agnoscat Eyben. *in Elect. Feud. cap. 11. §. 11.*

in fin. Et quamvis etiam Jus naturæ pro justitia reticentiæ dijudicanda nobis haud incommodas sistat regulas, unam silentium imponentem: *Tace si per loquelam tuam offendantur alii, aut damnum præter meritum incurrant, aut humanitas, vel pactum, vel in genere pax communis taciturnitatem exigant.* Thomas Jurispr. Div. lib. 2. cap. 8. §. 29. Alteram silentium prohibentem: *loquere quoties ex humanitate vel pacto ad loquendum obstrictus es, vel taciturnitas damnum, aut contemptum alteri infert, aut tranquillitatem lædit.* Id. d. l. §. 32. cum quo in hoc passu convenit Titius in *Disp. de Offic. Sermocinant. ubi §. 39.* generale præsupponit præceptum de exercenda socialitate, socialitatisque tres gradus esse dicit: aliis benefacere, mala imminencia ab iis depellere, & eos non lædere, ac secundum eos specialia sua format præcepta. Rectius tamen quatenus vasalli reticentia ad permessa vel prohibita pertineat dijudicabitur, commodiusque tota tractatio de vasallo celante expedietur, si peculiare caput: *de obligatione vasalli ad dominum certiorandum fuerit præmissum.*

Magis huc faciunt Regulae Juris Naturæ

Sed tamen re-

ctius cognoscetur, quid circa eam juris sit, si præcognita fuerit obligatio vasalli ad dominum certiorandum,

CAP. II.

De Obligatione vasalli ad dominum certiorandum.

§. I.

Obligatio vasalli ad dominum certiorandum est juris vinculum arg. pr. Inst. de Obligat. L. 99. ff. d. t. quo vasallus, ea quæ percipere domini justè interest, ad ejus notitiam perferre adstringitur.

huius Obligationis descriptio,

§. II.

Hujus obligationis *Causa Efficiens Remota* est Jus Feudale, potissimum in formulis juramenti fidelitatis compendiose exhibitum; nec quis putet male addisci obligationem vasalli ex juramento fidelitatis: nam juramentum hic non *auget* seu *ampliat* obligationem, sed eam tantum *munit*, ita ut non obliget *strictius* sed *fortius*: patet hoc exinde: quod quamvis aliquando vasallo remittatur juramentum 2. F. 24. §. 1. is tamen eo remisso, nihilominus ad omnia illa teneatur, quæ alias in juramento fidelitatis solent contineri 2. F. 47. *in fin.* Schrad. de Feud. P. 2. cap. 2. n. 27.

Causa Eff. Remota quærenda in formulis juramenti fidelitatis,

removetur obligatio

formularum illarum in Jure Feud. communi summa.

Rosenthalii de iis iudicium.

§ cap. 4. n. 14. Rosenth. cap. 2. concl. 60. & concl. 66. Habentur illæ formulæ in Jure Feudali communi 2. F. 5. 6. & 7. quarum hæc est summa: *vasallum teneri utilitates domini in ejus corpore ac vita, honore & rebus promovere ac adjuvare, & damna, incommoda, pericula ejusdem præcavere, propulsare & avertere, seu brevius: debere eum abstinere à malo, & facere quod bonum est.* Rittersh. in Partit. Feud. Lib. 1. cap. 10. q. 6. Amplissimum esse illarum ambitum, nemini non, vel leviter eas inspicienti, incidit in oculos; quod secum perpendens Rosenth. c. 10. concl. 15. n. 4. ita notanter scribit: „quando considero textus in cap. primo qualiter „vasallus jurare debeat, cum duobus capp. seqq. & quam stricte, „quam arcte, quam fortiter & severe fidelitas adstringat vasallum, „obstupefco, monitosque cujuscunque ordinis homines velim, „qui vel vinculo vasallagii tenentur, vel se illo illigare volunt, ut „secum expendant, & memoriâ crebro reputent, quam sit periculofum, & quam cito humana fragilitas in perjurium, & sic „abjurationem auxilii divini, id est salutis æternæ, incidere, „& omnibus Dei beneficiis elabi possint, ut nihil temere agant.

§. III.

hodie non omnibus feudis conveniunt. Ratio assignatur.

Fatentur tamen Dd. illas juramenti fidelitatis formulas non omnibus hodie feudis satis quadrare Rittersh. Partit. Feud. lib. 1. cap. 10. q. 4. Cujus rei ratio, ex collatione conditionis vasallorum & feudorum primævæ cum hodierna, facile poterit colligi. Olim vasalli milites erant 2. F. 52. 54. & 55. Soac. in Prælod. Feud. cap. 5. Struv. cap. 1. apb. 3. n. 4. & ad militiam in jure feudali omnia sunt accomodata: nam olim non nisi iis, qui belli gerendi potestate gauderent, feuda concedere, nec nisi iis, qui bello idonei, suscipere eadem licuit. Eyben. in Elect. Feud. cap. 2. §. 5. hisque militibus titulo lucrativo tantum terræ in feudum concedebatur, ex quo necessaria vitæ subsidia facile poterant percipere: vix enim tunc, ubi spaciosissima occupabantur Regna, quibus incolendis victores adeo non sufficiebant, ut subinde novas, ex regionibus quas dereliquerant, colonias adsciscere opus habuerint, vid. Mut. in Chron. Germ. fol. 40. citat. à Struv. d. l. agri in minores particulas fuerunt discerpti, ut ita ejusmodi vasallis facile fuerit utilibus & commodis unius domini se totos mancipare, juxta illud tritum: *deß Brod ich is / deß Lied ich sing* / non minus

ac hodie Gallia Nobilibus secundò & postea genitis, (quos *Cadets* ideo nuncupatos volunt, quasi à fratre majore natu cadant, & sint velut quidam *Catheti*, seu normales lineæ ab ipso dependentes. Anthon. Dominic. *de Prærogativa Allodiorum in Provinc. quæ Jure scripto reguntur. cap. 21. §. 4.*) qui ejusdem Regis liberalitati, ab ineunte adolescentia, alimenta & ingenuis hominibus dignam educationem debent, in cujus castris, virilem agentes ætatem honoribus pro merito aucti, cruenta merentur stipendia, cujusque clementia, fatis ita ferentibus, in debili senectute de vitæ subsidiis ipsis prospicitur. Hodie verò vasalli feuda ut plurimum titulo oneroso acquirentes, rarenter eorum ratione dominis militant in persona, & sæpe vel ex decem dominorum curiis feudali dependent nexu, nonnunquam ob rem valde exigui emolumenti, aliisque adhuc præterea subjectionis, vel domesticitatis vinculis sunt alligati. Hinc speciales feudis accommodatæ formulæ in curiis hodie solent concipi Rittershus. *Partit. Feud. lib. 1. cap. 10. qu. 4.* quibus non existentibus, demum ad illas Juris communis fit recursus. Anthon. *Disp. Feud. 4. tb. 8. lit. a.* hodie speciales, feudis accommodatæ solent concipi,

§. IV.

Quod attinet obligationem vasalli ad dominum certiorandum, illa non tantum in antiquis illis Juramentis fidelitatis 2. F. 6. & 7. clarissime est fundata; sed etiam hodiernis curiarum formulis evidentissime, & magis adhuc specialiter vasallis est imposita: habentur enim ibi non tantum clausulæ generales, ut illa: *Ich gelobe / daß ich meines Herzen Muß und Frommen getreulich / meines besten Vermögens fördern / und seinen Schaden hindern und abwenden wolle* / vel similis vid. Rittershus. *d. qu. 4.* & Dn. Stryck. *Exam. Jur. Feud. in Append. n. 9. & seqq.* Sed etiam speciales injungentes certiorationem de damno imminente domini corpori, honori vel bonis, uti est illa in Sax. Electoratu recepta juramenti formula, quam exhibet Dn. Stryck. *d. l. n. 8.* clausula: *Insonderheit / da ihr erführet / daß ichtwas wider Ihrer Chur, und Fürstl. Durchlauchtigkeit und Gn. am Leibe / Ehre / Würde und Stande zu gegen und Nachtheil / oder ihrer Chur, und Fürstenthum / Herrschafften / Landen und Leuthen zu Abbruch von jemand wolle fürgenommen werden / solches Ihrer Chura* in iis tamen etiam obligatio vasalli ad certiorandum dominum est fundata, in clausulis generalibus, & specialibus,

Chur- und Fürstl. Durchl. und Gn. offenbahren / quibus gemina habentur in formulis ibid. n. 14. 15. & 16. adductis.

§. V.

etiam certiora-
tionem de feudo
nominatim im-
ponentibus.

Illustris hujus rei
exemplum,

Aliæ formulæ insertas habent clausulas speciales, nominatim concernentes certiorationem de feudis, qualis est illa in juramento Fidelitatis in Marchia Brandenburgica præstari solito in d. Append. Ex. I. F. n. 6. Und ob ihr verschwiegene Lehen wißstet oder hernachmals erführet / solche zu melden; cum qua coincidit, quæ habetur in juramento fidelitatis Pomeraniæ citerioris sequenti modo expressa: Da ich etliche verschwiegene Lehen erführe dieselben will ich treulich vermelden. Concordat etiam cum his juramentum fidelitatis Ducatus Magdeburgici, & id quod præstare solent Vassalli Nobiles Ducatus Würtembergici, quod, cum aliam, præter modo adductas, singularem contineat expressionem, lubet ex eo huc facientia itidem transcribere, prout illa exhibentur à Besoldo *Thes. Pr. voce Lehenmann*: Ihr werdet geloben &c. verschwiegene Lehen / wo ihr die wissen oder erfahren werdet / Ihrer Fürstl. Gnaden zu wissen zu thun / und eure Lehen / wie die Nahmen haben beschrieben zu geben / und zu nehmen / in vier Wochen den nechsten. Occurrit adhuc aliud ejusmodi formulæ illustre exemplum in juramento fidelitatis, quod Elector Brandenburgicus Episcopo Bambergensi, ob feudum supremi in Aula Episcopali Camerariatus, eique annexarum pertinentiarum præstare solet, quippe quæ sequenti modo concepta: Hochernannter unser Herz und Freund / soll auch getreuen Fleiß anfehren / zu erfahren / welches die Stücke seynd / so zum gemeldtem Ober-Cammer-Amt gehören / und was Ihr Liebdt. erführen / Uns solches zu wissen zu thun / daß Wir oder Unsere Nachkommen dieselben Stück auch in die künftigen neuen Lehnbrieffe setzen lassen mögen. Cui præcautioni ansam dedisse constat pertinentiarum illarum summa incertitudo, de qua post Knichen. in Oper. polit. latius agit Generos. Dn. Welfer. in *Tra-ctat. de S. R. Imp. Official. & Subofficial. cap. 18. n. 12.* Quamvis autem Auctor des Löwenstein. Gegenberichts contra den Würzburg. Bericht *cap. 1. in pr.* Custrinum adducat, & Itter. *de Feud. Imp. cap. 3. §. 22.* incertitudinem videatur statuere sublatam; illis tamen accedere nondum audeo, maxime cum nec Schvved. in *Disp. de*

de Dinumerant. Feud. anno demum præterito edita §. 15. ubi de hac incertitudine agit, quod illa finita sit, ullam faciat mentionem.

§. VI.

Causa Efficiens Proxima est *contractus Feudalis*. Anthon. *Caus. Eff. Proxima*, *Disp. 7. th. 1. lit. a.* qui est pactum, quo domino usumfructum, sive utile rei dominium promittenti, & solenni actu assignanti, quis se obligat ad præstandam fidem Struv. *Synagm. Jur. Feud. cap. 8. apb. 4.* Est ille contractus nominatus, consensualis, ac bonæ fidei. *Contractus Feudalis descriptio, & natura.* Nominatus: quia habet nomen speciale, hoc est specialem formam contrahendi, & non demum ob causam, sive actualem dationem vel factum obligat, sed statim vi ipsius conventionis. Consensualis est, quia solo consensu de re tradenda & fide illius ratione præstanda perficitur. Bonæ fidei vero est: quia mutuas continet præstationes Struv. *d. a. 4. n. 2. 3. 4.*

§. VII.

Ne autem ambiguitas vocis contractus feudalis erroneum pariatur conceptum, probe notandum est: dari adhuc alium *contractum feudalem*, quo *feudum tantum promittitur*: ita enim vel emtio, vel permutatio, vel aliud negotium quod feudum constituendum pro objecto habet, vocatur Struv. *cap. 7. apb. 3. n. 5.* Qui duorum contractuum concursus quomodo soleat evenire, ulteriorem meretur disquisitionem: scilicet *promissio & traditio* sicut in aliis iuribus acquirendis, ita & in feudo intercedere solet. Struv. *d. c. 7. a. 2.* Sed hic præterea adhuc *alius contractus peculiaris* requiritur Idem: *cap. 8. apb. 3. n. 2.* ut ita feudum tribus potissimum actibus plene acquiratur, quorum tamen primus non semper requiritur. Est ille 1) prout modo dictum, Feudi *promissio*, quæ vel pacto quodam, aut contractu e. gr. emtione venditione, vel ultima voluntate titulo universalis aut particulari, expeditur. 2) Est *contractus feudalis in specie sic dictus*, de quo hic sermo est, quique alio nomine vocari solet *investitura*, si nempe late sumatur investituræ vocabulum, ut tam actum vasalli, quam domini sub se comprehendat, uti 2. F. 26. §. *si facta*. 1. F. 25. & passim accipitur; alias enim stricte sumta illa voce, tantum actum investientis domini designat, uti 1. F. 3. 4. *in fin.* 24. §. 1. & 3) *traditio* sive *investitura propria*. Conf. Anth. de S. Georg. in *cap. 1.*

separatur à contractu, quo feudum promittitur,

ad feudum plene acquirendum concurrunt tres actus,

1.) feudi promissio,

2.) contractus feudalis,

& 3.) traditio.

quid sit investitura dicens : Consideranda sunt tria tempora. „Primum est feudi concessio, secundum est ipsa investitura sub- „sequens, quæ est præcedentis concessionis confirmatio, ter- „tium est ipsa inductio in possessionem. Primus hic actus germanice vocatur die Vererbung / secundus die Belehnung / tertius die Einweisung oder Einraumung. Schilter. in Inst. Jur. Feud. cap. 5. §. 2. 3. 4. Primus fieri solet in Camera Principis vel Domini & probationis causa redigi in Vererbungs-Brieffe / secundus in Curia feudali im Lehnhoff oder Regierung / annotari & probari solitus literis Investituræ durch Lehn-Brieffe. Tertius in Præfecturis per Præfectos vel alios Commissarios, qui expediendi consuevit durch Einweisung der Beampten / Huldigung der Unterthanen / und Setzung der Marck-Steine.

§. VIII.

Objectum hujus obligationis, describitur interesse absolute & in se consideratum,

Objectum sunt ea quæ percipere domini interest. 2. F. 7. & 2. F. 24. §. 2. ita ut ob ea non percepta domino vel exsurgat *damnum*, vel ipsi decedat *lucrum*: interesse enim absolute & in se, non prout petitur, consideratum nihil aliud est, quam si quis *damnum* sensit, vel in perdendo proprium, vel in non acquirendo *lucrum*. Dec. in l. un. C. de sentent. qua pro eo quod interest. Speidel. in Specul. voce: interesse. Bald. in l. 13. rem rat. hab. König. in Process. cap. vom Interesse. ac *damnum* pati & *lucrum* perdere paria sunt. Roland. Conf. 21. n. 58. vol. 2. & *damnum* is dicitur pati, qui *lucrum* amittit l. 22. §. ult. & l. seq. ff. ad L. Aquil. l. 2. §. 11. ne quid in loc. publ. quod ipsum tamen tantum de lucro *radicato*, non vero de *incerto* intelligendum est. Barbof. lib. 4. cap. 1. ax. 7.

§. IX.

interesse domini consistit etiam in damno vitæ & corporis,

ac honoris unde domini interest percipere res in se inutiles, si certioratio pacto sit promissa,

Cum autem non tantum *damnum pecuniarium*, sed etiam *vite vel corporis* rerum in se inæstimabilium l. 15. §. 1. l. 16. 36. §. 1. l. 5. §. 5. in fin. ff. de his qui effud. arg. l. 3. ff. si quadr. paup. Schüz. ad tit. ff. ad L. Aquil. p. 143. 145. vasallus à domino teneatur avertere. 2. F. 6. & 7. 2. F. 24. §. 2. imo etiam *damnum honoris* d. 2. F. 6. & 7. hic in dijudicando, an domini intersit? etiam ad talia erit respiciendum. Ex quo sequitur, quod etiam in percipiendis iis, quorum perceptio in se considerata domino nihil utilitatis affert, si illorum patefactio pacto sit promissa, interesse versari incipiat; nam etiam ludicras promissiones vasallorum

fallorum valere passim testantur tradita à Dd. ipsoque usu probata, servitiorum exempla vid. Anthon. *Disp.* 7. *tb.* 2. *lit.* d. & ibi allegati, ac vasallus præstat domino omnia ea, ad quæ moris consuetudinis vel conventionis vi tenetur. Eyben. in *Elect. Feudal.* cap. 12. §. 3. *in fin.* Multoque magis vasallus tenebitur ad dominum certiorandum, de statu feudi, in Reversalibus, vel speciali exhibito rerum feudalium catalogo, destinato in contractu feudali tempore, quamvis certus sit dominum de feudi conditione jam exactissimam habere notitiam. Est enim violatio pactorum fallacia *l. 1. pr. ff. de const. pec.* quæ sine decepti contemptu vix poterit committi, ut inde tali casu interesse honoris domini non possit non dici læsum.

§. X.

Idem etiam est, si certioratio de re, cum qua in se considerata domini interesse manifestò non apparet esse connexum, jussu domini sit injuncta. Competit enim domino jubendi potestas tam judicialiter. 2. F. 15. §. 55. §. 2. *in fin.* cap. 5. X. de *judic.* cap. 6. X. de *for. compet.* sc. in causis & actionibus feudalibus; quam extra-judicialiter 2. F. 7. *ibi*: *consilium postulaveris.* Vasalli verò est obsequendi honor 2. Feud. 23. *ibi* *quam humilliter, quam devote &c.* ad quod obsequium hodie adstringitur vocibus in formulis juramenti fidelitatis: *gewärtig und gehorsam zu seyn*/ vid. Dn. Stryck. in *Append. Ex. Jur. Feud.* n. 6. 8. 9. 11. 13. 14. 15. 16. 17. 19. ut ita post præcedentem jussum incipiat domini interesse certiorari; notanter dixi *de re, cum qua domini interesse manifestò non apparet esse connexum*: in dubio enim, an domini causa justa sit; vasallus ipsi non potest detrectare obsequium 2. F. 28. cap. *domino.* arg. *l. 2. pr. ff. si quis in jus vocat. l. 5. ff. de judic.* secus est si palam pateat certiorationem tantum injungi vasalli divexandi causa, arg. *d. cap. domino. arg. l. f. ff. de Jurisd. l. 53. §. f. ff. de re judicat.* malitiis enim non est indulgendum *l. 38. §. 1. ff. de R. V. l. 2. ff. solut. matr. l. 9. de servit.* Gail. lib. 1. obs. 31. n. 4. & obs. 70. n. 21. vel de quibus dubitatur, an eas percipere domino utile sit, si ille certiorationem injunxit,

§. XI.

Præter dictos casus, ubi pactum præcessit vel jussus, præcise eo respicitur, an domini intersit rem percipere *immediate & propter se*, ex quo consequitur, quod tunc tantum de iis *quæ ipse ignorat* veniat certiorandus: si enim ad domini notitiam perferretur res ipsi Dominus regulariter tantum certioratur de iis quæ ipse ignorat,

ipsi jam cognita, hoc non tantum non prodesset: jam vero factum quod nemini prodest recte omittitur *arg. l. 22. C. de Probat. Surd. Decis. 260. n. 5.* & melius est tacere quam actus frustraneos facere *Castrenf. Cons. 286. Felin. in cap. ex transmissa X. de Prescript. Paris. Cons. 103. n. 93. vol. 1.* ac frustra quæritur de eo, quod nulum operatur effectum *l. 3. ff. quand. dies legat. l. 52. de legat. 2.* Imo qui certus est, certiorari amplius non oportet *cap. 31. de R. 7. in 6to* & non videtur celatus qui scit *l. 1. §. 1. ff. de A. E. V. Ritterhus. Partit. Jur. Feud. lib. 1. cap. 10. n. 7.* sed etiam talis rerum jam antea notarum notificatio domino crearet molestiam contra 2. F. 6.

§. XII.

Vasallus rem
patefaciendam
non tenetur di-
scere data opera,

nisi concernat
statum feudi
proprii,

Vasallus vero rem patefaciendam debet scire. 2. F. 7. ibi: *que scivero vel audivero* 2. F. 24. §. 2. ibi: *si præsierit*, quo ipso liber pronunciatur ab onere *data opera conquirendi* res, de quibus dominum reddere possit certiorum; quippe ad delatoriam in res alienas inquirendi curiositatem vasallus non adstringitur *arg. l. 6. in fin. ff. de jur. & fact. ign. cum culpa sit se immiscere rei ad se non pertinenti l. 36. ff. de R. 7. l. 23. C. de testam.* quæ tamen rationes, cum tantum ad inquisitionem in res alienas quadrent, exinde fluit, quod vasallus, ut dominum possit certiorare *de statu feudi proprii* eum omninò sollicitè & studiose teneatur pervestigare: nam vigilantibus jura scripta sunt *l. 24. in fin. ff. que in fraud. credit.* quæ præcavent ne rerum dominia in incerto sint *pr. Inst. de usucap.* unde in formula Juramenti quod Elector Brandemb. præstat Episcopo Bambergensi adducta §. 5. ipsi expresse injungitur: *er solle Fleiß anwenden zu erfahren &c.* Requiritur etiam præter scientiam in vasallo, ut rem, de qua dominus certior reddendus, possit probare. Afflict. *ad 2. F. 24. §. 2. n. 6.* Rosenthal. *cap. 10. concl. 17. n. 50.* verum hoc intelligendum est de eo casu, quo certioratio pro objecto habet delictum tertii, ne si hic ad vasalli delationem conventus, non tamen convictus sit, vasallus delator ab eo expectandam habeat actionem injuriarum Afflict. & Rosenth. *ad. ll.* qui posterior tamen & hic magis consultum putat conscientiæ vasalli, si omnem moveat lapidem, ut res ad domini notitiam perveniat. n. 51.

§. XIII. Quan-

§. XIII.

Quantitatem huius interesse dominici quod attinet, quamcunque indifferenter *sufficere* puto, ut vasallo, si velit fidelitatis officio exacte satisfacere certioratio facienda incumbat: formulæ enim tam antiquæ, quam hodiernæ generaliter sunt conceptæ; generaliter autem & indistincte prolata verba generaliter sunt intelligenda, l. 8. ff. de Publ. in rem. l. 1. §. 3. in fin. ff. de aleat. Zepper. de Explicat. diction. & clausul. cap. 1. n. 1. quod vel ideo procedit: quia hoc fidelitatis officium ita est comparatum, ut vasallus illud tantum voce & mente possit expedire. Si tamen obligatio hæc violata sit, non semper unum eundemque violatio producet effectum; sed illa obligatio, quæ in violatæ locum succedit, in triplici differentia esse videtur, ut vel ad culpam, vel ad interesse, vel ad pœnam privationis sit directâ, quarum specierum primam & ultimam mutuatus sum ex Dn. Stryck. tractat. de Jur. Sens. Dissertat. 10. cap. 1. n. 29. seq. Obligationem ad culpam adesse puto, si vasallus super aliquo, cum quo domini interesse modico vel minimo gradu (licebit enim & mihi his vocibus promiscue uti, prout illis utitur Barbosa lib. 11. cap. 41. Ax. 3. & Rayger. in Thes. Jur. voce: minimum.) connexum est, omittit illum certiorare, ob quam tamen, cum sit naturalis minus plena, vasallus nihil sibi metuendum habebit in foro externo, & huc referenda sunt tradita Dd. modica non esse in consideratione. Afflict. ad 2. F. 26. n. 14. Barbosa lib. 11. cap. 41. Ax. 3. & nihilo comparari. Idem d. l. Ax. 1. ac verba generalia non comprehendere minima & vilissima. Zepper. de Explicat. Verb. d. cap. 1. n. 254. Obligationem ad interesse tunc oriri censeo, si interesse domini sit *medii valoris*: succedit enim in obligationibus facti obligatio ad interesse in locum facti l. 13. in fin. de re judicat. l. 72. l. 131. de V. O. Rosenth. cap. 6. concl. 37. num. 3. Rayger. in Thes. Jur. voce: interesse. n. 331. & ibi allegati. Schuz. ad tit. ff. de V. O. p. 621. Succurrit hic ad evitandam confusionem conceptuum notandum: interesse vocem hoc loco aliter quam in præcedentibus, ubi prout in se consideratur, sumebatur vid. supra §. 8. accipi, nempe prout petitur, sive ut æstimatio, & describitur: quod sit æstimatio damni emergentis vel lucri cessantis, ex eo, quod aliquid non fit, quod fieri debuit, vel secund. Bartol. ad l. un. C. de sentent. quæ

Sufficit domini interesse quantumcunque

sed si obligatio hæc violata sit

in minimo, vasallus tantum obligatur ad culpam,

si in mediocri quodam, vasallus obligatur ad interesse,

quod hic accipitur prout petitur & in hoc sensu describitur,

pro eo, quod interest. Est quantitas, quæ non debetur immediate, sed quæ successit in obligationem ex eo, quod non fit, quod fieri debuit. Speidel. *in Specul. voce: interesse.*

§. XIV.

sæpius ubi dominus non potest agere, ad privationem feudi agit ad interesse,

decisio superior illustratur casu,

In æstimatione interesse respiciendum ad premium feudi.

si interesse domini sit magni momenti vasallus privatur feudo,

Neque hoc, quod dixi de vasalli ad interesse obligatione, exemplis destituitur in Jure feudali, quippe ubi sæpius, quando pœna privationis non habet locum, vasallus tenetur ad interesse: sic, ubi morte domini vel vasalli, ante motam ob feloniam querelam, illa est extincta, nihilominus hæredibus & in hæredes actio ad interesse datur Rosenth. *cap. 10. concl. 40. n. 52.* Struv. *cap. 15. a. 12. n. 7.* aliud exemplum habet Rosenth. *d. cap. 6. conclus. 37. n. 4.* Hujusque decisionis æquitas è figurato casu magis adhuc fiet evidens, quem fingo talem: Vasallus à domino sub juramento cum expressa clausula: *und wo ihr verschwiegene Lehne müßtet &c.* investitus, scit convasallum prædium suum feudale, inscio domino vastissimarum regionum Principe, tanquam alodium vendidisse bonæ fidei emtori qui propterea illud præscribit, vid. Struv. *cap. 13. a. 10. n. 4.* jam tale, ex amissione domini directi in unico pago in dominum redundans damnum haud posse vocari grandem patrimonii jacturam certum est, adeoque feudi privatione non puniri; anne igitur vasallum dolosam convasalli alienationem perfide reticentem propterea pronunciabimus ab omni satisfactionis onere liberum: sane hæc sententia magnam redoleret iniquitatem. Conf. Joh. ab Ardiz. *rubr. 60. circa med.* Blanc. *lib. 2. cap. 1. n. 15.* Illud tamen concedo, in tali æstimatione interesse habendum esse ad feudum reticentis respectum, ne illius valorem excedat; si enim illius premium interesse exsuperaret vel adæquaret, tunc permittendam censerem vasallo refutationem feudi ex ratione: quod illa pœna etiam in gravissimis feloniiis domino satisfiat, & sæpius alias in æstimanda vasalli obligatione ad feudi quantitatem & qualitatem fiat recursus, vid. Anthon. *Disp. 7. tb. 2. lit. b.* Dn. Stryck. *Ex. Jur. Feud. cap. 23. q. 39.* Struv. *cap. 10. a. 9. n. 3.*

§. XV.

Obligatio denique ad pœnam privationis exsurgit, si interesse domini sit magni momenti, ut quod versatur circa vitæ, corporis, aut patrimonii grandem jacturam & vasallus certiorationem omit-

tat

stat 2. F. 24. §. 2. Rosenth. *cap. 10. concl. 17. n. 40.* Fateri tamen necessum habeo, iudicis arbitrium in hac quantitatis interesse dijudicatione, utramque fere paginam facere, quippe qui dijudicat an iactura sit grandis, Goth. *ad 2. F. 24. §. 2. lit. k.* Rosenthal. *d. cap. 10. concl. 17. n. 53.* cuique permittitur facultas censendi, an res sit modica, Brunnemann. *ad l. 1. C. de defensor. Civitat.* Menoch. *de arbitr. jud. quest. lib. 2. cas. 145.* Barbof. *lib. 11. cap. 41. ax. 2.*

æstimatio quantitatis interesse relinquitur arbitrio iudicis,

§. XVI.

Ante omnia vero in consideratione huius interesse probe est perpendendum, annon illud sit conjunctum cum tertii aut vasalli læsione & injuria Glofs. *in l. si quis uxori. §. f. de furt.* nemo enim locupletari debet cum alterius iactura *l. 14. ff. de condict. indebit. l. 15. §. fin. l. 66. ff. eod. l. 50. ff. de A. E. V. l. 206. ff. de R. J.* & quæ contra fas fiunt lucrum afferre non debent, *l. 3. C. de Repud.* ac verba generalia ad honesta licita & concessa restringuntur *l. 6. ff. de cond. indebit. l. 62. ff. de Rit. nupt.* Zepper. *de Explicat. verb. cap. 1. n. 189.*

Interesse domini non sit injustum,

§. XVII.

Nunc ita objecto obligationis ad certiorandum in genere considerato, aliquos casus maxime celebres eo pertinentes adducere lubet, ubi primo loco se præsentat certioratio domini *de ipso feudo*, quæ vasallo incumbit facienda, Anthon. *Disp. 7. th. 9. lit. b.* etiamsi in contractu feudali de ea expresse nihil convenerit. Rosenth. *cap. 8. conclus. 32. n. 6.* Rittershus. *Partit. Jur. Feud. lib. 2. cap. 1. q. 43.* Talis de feudo certioratio summa cum exactitudine expediri solet in Gallia Dinumeramentis, ibi post renovatam investituram domino offerri consuetis, quibus notante Schvved. *Disp. de Dinumerament. & Reversal. Feudi. §. 8.* sequentia describuntur: 1.) Principalis feudi mansio, si qua sit, cum suis accessoriis, & reliquis ædificiis, ac quot jugera soli hæc contineant 2.) singula prædia cum eorum situ, qualitate, quantitate & confinibus 3.) censualia & vectigalia prædia cum eorum situ, qualitate, quantitate, a quibus detineantur, & quantum census, vectigalis & oneris debeant 4.) cæteræ servitutes, aut jura alia quæcunque vasallo debita ratione talis feudi ex concessione & investitura feudi; & denique 5.) subfeuda ab hoc feudo dependentia, cum eorum particulari

Vasallus certiorat dominum de ipso feudo,

quod Galli faciunt accuratè in Dinumeramentis, ejusmodi dinumeramentorum contenta,

culari descriptione, insertis etiam majoris cautelæ & certitudinis causa ipsismet subvasallorum dinumeramentis.

§. XVIII.

Germani certi-
orationem de
feudo expediunt
Reversalibus,

vel responden-
tes ad interroga-
toria,

utilitas ejusmo-
di certioratio-
num,

In Germania nostra tales de Feudis certiorationes fieri solent literis vasallorum Reversalibus, quarum ibidem jam ante plura retro secula usum viguisse constat ex antiquis earum copiis, quarum duas adducit Schilt. *ad Jus Feud. Alem. cap. 32. in Comment. §. 1.* de usu vero hodierno ipsa testatur Praxis Anthon. *Disp. 8. tb. 9. lit. e.* quæ potissimum viget in Curiis Feudalibus Episcoporum; non tamen universalis est, neque sufficienti exactitudine ac diligentia res perficitur Schvved. *d. Disp. tb. 14.* Ad eundem etiam cum Reversalibus finem directæ sunt interrogatoria ante Renovationem investituræ in curia Feudali Episcopatus Strasburgensis vasallis proponi solita, quæ exhibet Schilt. *in supplement. ad Comment. Jur. Feud. Alem. d. 6. 32.*

§. XIX.

Insignes vero ejusmodi de feudis certiorationes post se trahunt utilitates: iis enim efficitur, ut probe domino constet de feudo principali, deque ejus pertinentiis, incrementis ac decrementis, tam naturalibus, quam manu procreatis, nec non de feudi qualitate, & ita impediunt inextricabiles, alias de feudis lites, qualis erat famosa illa inter Serenissimum Electorem Palatinum ac Ducissam Aurelianensem immensis sumptibus agitata, & haud ita pridem finita, Schvved. *d. Disp. de Dinumerament. §. 15. seqq.*

§. XX.

Vasallus tene-
tur domino ad
edendum instru-
menta,

etiam anti-
quiora.

Modo actum est de Instrumentis à vasallo conficiendis, qui porro etiam tenetur ad edendum domino jam confecta, ut literas investituræ Rosenth. *cap. 8. concl. 33. n. 6. & 17.* Anthon. *Disp. 7. tb. 9.* maxime cum illæ super re communi sint compositæ, & utriusque interesse in iis versetur. Quamvis autem regulariter sufficiat domino exhibuisse ultimas, ita ut Werner Tummermuth. *in Tractatu: Krumstab schleust niemand aus. p. 5. n. 5. & 6. & p. 65. n. 31.* primas tantum tunc requiri dicat, quando occasio divexandorum vasallorum quæritur. Attamen quia prima & antiquior investitura sequentibus ac recentioribus præfertur, ut in casu discrepantiæ à posterioribus illæ potius erroneæ, quam immu-

immutatæ censeantur Vultej. *lib. 1. cap. 3. n. 22.* Arum. *Disp. Feud. 1. th. 11.* Struv. *Ex. 1. th. 11. n. 3.* inde si de posterioribus exhibitis dubium suboriatur, vel domini interesse id alio modo suadeat, etiam priores erunt edendæ. Rosenth. *cap. 8. concl. 33. n. 17. & 18.*

§. XXI.

Ulterius vasallus obstrictus est ad certiorandum dominum de titulo possessionis, Matth. de Afflict. *ad cap. illud quoq; de pro-* Item ad titulum possessionis, *hibit. Feud. alienat. per Frid. n. 10.* Barbof. *lib. 16. cap. 44. ax. 16.* Besold. *Thes. Pract. voce Lehmann / in respons. vers. Diervell ich nun.* Rosenth. *cap. 8. concl. 33. n. 7.* Schrad. *Part. 6. cap. 6. n. 111. & Part. 9. cap. 6. n. 21.* Fulv. Pacian. *cui incumb. on. prob. lib. 1. cap. 61. n. 27.* Dn. Stryck. *Disp. de Necessit. edend. tit. poss. cap. 4. n. 8.* qui Authores per voces: dicere, docere, indicare & edere promiscue se explicant, omnes tamen in eo conveniunt, quod & quidem cum probatone. *nuda certioratio hic non sufficiat; sed talis, quæ probationem habet conjunctam; quæ tamen probatio non domino sed judici facienda est arg. l. 83. §. 1. ff. de V. O.* Dn. Stryck. *d. Disp. cap. 1. n. 8. seqq.* *Est autem titulus, describente Dn. Stryck. in d. Disp. cap. 1. n. 28.* qua- describitur ti-
litas possessionem determinans, justa & æquitati consentanea, per-
quam vel possessor fit dominus, vel usucapiendi conditio in illum
transfertur. Jam cum in vasallo duo ut plurimum concurrant
tituli: præterea enim quod feudum ipsum est titulus. Rosenth. *cap. 8. concl. 33. n. 8. & cap. 6. concl. 70. n. 12.* etiam illud ne-
gotium, quo feuda solent promitti, titulum possessionis tribuit,
sive sit donatio, hæreditas, legatum, emptio, permutatio, aut simile
quiddam vid. supra §. 7. suboritur dubitatio, de quonam titulo
dicto modo dominus cum probatone veniat certiorandus? Mihi
videtur probationem restringendam esse ad titulum priorem,
nempe ipsum feudum, quo probato, vasallo titulum ex promis-
sione feudi promanantem, nude sine probatone indicasse suffi-
ciet: pro tali enim qui probavit feudi constitutionem, non tan-
tum possessio, sed etiam causa possidendi militat, Conf. Fulv.
Pacian. *in Tractat. cui incumb. on. prob. lib. 1. cap. 61. n. 27. ibi:*
titulum sue possessionis, id est investituram & n. 29. ibi: per justum
titulum, id est per auctoritatem concedentis. Illa autem cum pro-
batone conjuncta tituli editio vasallo plane amplius non incum-
bit

Item ad titulum
possessionis,

& quidem cum
probatone.

describitur ti-
tulus,

In vasallo duo
concurrere so-
lent tituli,

qui tantum ti-
tulum quem
feudi constitutio
tribuit cum pro-
batone edit,

si tempus præ-
scriptionis non-
dum sit elapsum,

& vasallus se talem esse profiteatur,

bit postquam tempus Præscriptionis est elapsum. Besold. *Thes. Pr. voce: Lehnmann* Schrad. *part. 6. cap. 6. n. 111.* Rosenth. *cap. 8. concl. 33. n. 19.* sed tunc simplex certioratio, sive designatio sufficit Rosenth. *d. 1.* Præterea etiam quæ hucusque de designatione feudi, de editione instrumentorum, deque editione tituli sunt adducta ita sunt intelligenda, ut vasallus non aliter possit invitus ad ea suscipienda adigi, quam si convictus sit, quod revera nexu vasallagii domino sit obstrictus. Rosenth. *cap. 8. concl. 32. n. 6. & concl. 33. n. 11.* Carpzov. *Part. 1. const. 27. defin. 9.* In specie quoad editionem tituli illa ratio differentiae adest, inter vasallum se talem esse profitentem, & inter negantem, quod prior sibi resistenter habeat præsumptionem; posterior autem, qui se absolute fundat in dominio & primævo rerum statu præsumptionem sibi habeat suffragantem adeoque debeat manuteneri. Dn. Stryck. *Disp. de necessitat. edend. tit. poss. cap. 4. n. 15. & 16. post plures à se allegatos.*

§. XXII.

Certioratio facienda est tempore destinato,

qualia tempora recensentur,

Tempus quo facienda est certioratio, vel est *determinatum* in contractu feudali expresse, quod tunc præcise servandum: pacta enim dant legem contractui *l. 1. §. 6. ff. de pact. l. 25. ff. de R. 7.* idem est si determinatum sit *tacite* mediante clausula: *alles thun was einem getreuen Lehnmanne von Gewohnheit und Rechtswegen zu thun gebühret* / vid. Dn. Stryck. *in Append. Ex. Jur. Feud. n. 8. & 11.* vel simili, ubi vasallus itidem ad tempus lege vel consuetudine præstitutum observandum tenetur. Eo ipso enim quo quis feudum accipit tenetur etiam vivere legibus, vel Juris Feudalis communis, vel consuetudinibus statutisque provinciarum *2. F. 5. & 2. F. 23.* Sunt vero talia tempora, illud quatuor septimanarum spacium intra quod, à tempore renovatæ investituræ computandum, in curia feudali Würtembergica, vasalli nobiles feudi consignationem domino tenentur tradere, de quo in formula apud. Besold. *Thes. Pr. voce: Lehnmann.* nec non illud quadraginta dierum post factam investituram, intra quod secundum consuetudinem Galliæ dinumeramenta sunt exhibenda Schvved. *in Disp. de Dinumerament. feud. tb. 1.* Item tempus renovationem investituræ immediate antecedens, quo in Curia Feudali Episcopatus Strasburgensis vasalli ad certos arti-

articulos, maxima ex parte feudi designationem concernentes, tenentur respondere. vid. Schilt. *ad Jus Feud. Alem. in addit ad cap. 32.* De Jure Feudali Alemannico vasallo, si non possit in continenti probare res & appertinentias feudales, conceditur dilatio ter quatuordecim noctium *cap. 133.* cum quo se conformat Jus Feud. Saxon. *tit. 24.* nisi quod hoc tantum unius termini quatuordecim noctium mentionem faciat. Cur vero ibidem tempus secundum noctes computetur, contra regulam: quod in judicialibus, aliisque die peragi solitis, dies à solis ortu computetur in solis occasum, juxta Gentil. *de divers. temp. appellat. cap. 5. in fin.* Conf. Gloss. in *l. mora. 8. ff. de Feriis. & cap. consuluit. 24. ibi: quæ male &c. X. de offic. & pot. jud. delegat. l. p. §. 1. ff. de his qui effud. vel dejecer.* discere licet ex Eyben. *de tit. nobilis. p. m. 136.* ubi tradit: quod Germani veteres præ reliquis sideribus multum admodum Lunæ tribuerint, quare non dierum numero, sed noctium definierint spacia omnis temporis, & dies natales & mensium & annorum initia sic observarint, ut noctem dies sequatur, vel diem nox ducat, secundum Tacitum *de morib. Germ. cap. 11.* Jul. Cæs. *lib. 6. de Bello Gallic.* ejusque rei adhuc in vocibus: *Weihe-Nacht / Sevennicht (Siebennacht)* h. e. septimana, vestigia quædam superesse Gronov. *lib. 1. obs. 1. p. 14. seqq.* Eandemque temporis per noctes putationem, non minus ac Lunæ cultum cum Germanis communem habuisse multos olim, maxime Orientis populos, Ægyptios, Persas &c.

§. XXIII.

An autem vasallus, si e. gr. rem feudalem hæcenus sibi incognitam denuo resciscat, tempus renovandæ investituræ & faciendi dinumeramenti longo adhuc, vel incerto plane intervallo distans, salva ad certiorandum obligatione expectare possit? placet responsio negativa: vita enim hominum valde est incerta *l. 55. ff. ad L. Falcid. Gail. lib. 2. obs. 8. n. 2.* ut ita verendum sit, ne, interea contingente vasalli morte, notitia, rem esse feudalem, denuo expiret, & hinc ob periculum, quod est in mora, à regulis Juris ordinarii recte recedatur *arg. l. 5. §. 11. ff. de nov. op. nunc. Gail. lib. 1. obs. 78. n. 7.* similiter ac testes ante litem contestatam in perpetuam rei memoriam solent produci. *Idem obs. 92. seqq.*

huc pertinet de Jur. Feud. Alem. dilatio ter quatuordecim noctium,

Cur olim Germani tempus per noctes computaverint?

An vasallus præstitutum tempus necessario expectet?

§. XXIV. Mul-

§. XXIV

tempore non
præstituto, vafal-
lus certiorat mo-
nente periculo,
aut si dominus
jufferit,

Multo magis vafallus faciet certiorationem *periculo monente*,
si certum tempus non sit præstitutum, quantum primum poterit.
2. F. 7. & 24. §. 2. Rosenth. cap. 10. concl. 17. n. 40. Aliàs ex-
pectabit domini jussu arg. 1. Feud. 21. 2. Feud. 26. §. etsi. &
§. licet vafallus. 2. F. 28. §. ad hoc. 2. F. 37. §. ult.

§. XXV.

Quomodo
certioratio perfi-
ciatur,
& cujus sum-
ptibus

Perficitur hæc certioratio iis modis, quibus animi senfa ho-
mines sibi invicem possunt declarare, sive viva voce, sive in scriptis
2. F. 7. & 24. §. 2. 28. §. ad hac. prout rei circumstantiæ vel curia-
rum usus id suadet; Si extraordinaria certioratio alicujus mo-
menti sumtus requirit, eos subministrabit dominus arg. l. 4. §. f.
ff. de edend. l. f. circa fin. C. de fid. instrum. maxime cum hodie
etiam militaria servitia vafallus præstet domini sumptibus Anth.
Disp. 7. th. 6. lit. f. Dn. Stryck. Ex. Jur. Feud. cap. 18. q. 25.

§. XXVI.

Effectus hujus
obligationis re-
missive.

Effectus hujus obligationis est actio ex contractu feudali,
& alia remedia quibus illa violata vindicatur, de quo partim
supra §. 13. seqq. actum, latius vero in sequentibus agetur: ubi,
qua ratione tam actu positivo, nempe *inficiando*, quam mero
actu negativo, sc. *reticendo* in illam peccetur, declarabitur.

CAP. III.

De Vafallo inficiente.

§. I.

Transitus &
modus tractan-
di,

Inficiationis
Feudi Synony-
mia,

Perveſtigata in Cap. præced. vafalli ad dominum certioran-
dum obligatione, nunc ad inquirendum in illius læſio-
nem me confero, & primum quidem illam quæ fit actu
positivo, nempe *inficiatione*, eam potiffimum, quæ *circa*
feudum committitur, *vafalli inficiationem* consideraturus, quæ iti-
dem abnegatio feudi vocari solet Ritterhus. Partit. feud. lib. 2.
cap. 5. qu. 28. Inficiatio in genere quid sit, facile omnibus patet,
ideo, quod depravati mundi moribus communissima, quam omnes
fere habent in promptu, ita ut tum maxime mentiantur, cum
maxime negant se mentiri. Zahn. de Mendac. lib. 1. cap. 5. n. 1. ex
quo

quo tritum illud : si fecisti nega ortum. *Inficiatio verò feudi*, est felonia in committendo directa, qua dolo vel culpa lata, domino asserenti feudum vasallus negando contradicit, qui, si ejus rei sit convictus, feudi privatione punitur.

Descriptio

§. II.

Felonix vocabulum, quod generis locum occupat in descriptione, omni culpæ, quæ feudi privatione punitur, commune est. 2. F. 26. §. domino, & 2. F. 47. Anthon. *Disp. Feud.* 11. tb. 1. Struv. *cap.* 15. *aph.* 8. sive illam dominus, sive vasallus in se admittat Dn. Stryck. *Ex. Jur. Feud. cap.* 23. q. 1. Bitsch. *ad* 2. F. 26. §. domino, p. m. 493. quod dixi : in committendo, se fundat in notissima feloniarum divisione in commissivas & omissivas Dn. Stryck. *d. cap.* 23. *quest.* 3. Rosenth. *cap.* 10. *concl.* 1. Vultej. *de Feud. lib.* 1. *cap.* 11. n. 16. Ad felonias vero in committendo inficiatio feudi, cum sine facto vasalli fieri nequeat, merito refertur Dn. Stryck. *Ex. Jur. Feud. cap.* 23. q. 9. *junct.* q. 4. Directa est hæc felonia : quia illa dominus directò & immediatè offenditur, non demum mediante alia persona Anth. *Disp.* 11. tb. 3. Struv. *cap.* 15. *aph.* 9. Dn. Stryck. *cap.* 23. q. 9. cum tamen etiam res concernat, mixtam quodammodo causam habere, concedi poterit Rittershus. *Partit. Feud. lib.* 2. *cap.* 5. q. 28. Reliqua quæ in descriptione sequuntur inferius in pertractatione singularum causarum ulterius dilucidabuntur.

explicatur hujus descriptionis genus,

§. III.

Dividi poterit Feudi Inficiatio in *veram* & *factam*, quarum illa rursus in *expressam* & *tacitam* venit subdividenda, ita ut *expressa* sit, quæ fit verbis, vel aliis signis verborum vice communiter inter homines fungentibus, *tacita* autem illa, quando vasallus bona feudalia dinumerare jussus aliqua eorum in catalogo omittit Schilt. *ad Jus Feud. Alem. cap.* 32. §. 1. nam extensionem omnem specialis expressio præcludit, *arg.* l. 10. ff. *de lib. & posth.* L. 22. pr. ff. *solut. matr.* ac argumentum à sufficienti partium enumeratione in jure est fortissimum Everhard. *loco legal.* 96. à part. *enumerat.* n. 1. Conf. Marp. 16. n. 13. vol. 4. Id quod magis adhuc procedet, si vasallus adhibeat locutionem exclusivam, e. gr. hæc sola sunt mea feuda, quæ teneo à Titio : sub hac enim affirmativa virtualiter latitat illa negativa : quæ hic non expressi,

traditur Divisio,

à Titio mihi in feudum non sunt concessa Zepper. *Thes. Interpretat. cap. 46. n. 2.* quæ tamen species potius ad expressam erit referenda. *Ficta* est, quæ fit culpa lata, & in casu, quo vasallus scienter dubitative respondet: tunc enim pro inficiente habetur 2. F. 34. in fin.

§. IV.

Causa Eff. remotam,

Proxima,

Pergo nunc ad *Causam Eff. Remotam*, quæ est Jur. Feudalis notatio 2. F. 26. cap. 3. & §. vasallus feudum, 2. F. 34. cap. f. Imo etiam divini revelati & naturalis vid. Cap. 1. §. 4. *Causam Eff. Proximam* constituit vasalli dolus 2. F. 26. cap. vasallus si feudum & cap. vasallus feudum Rosenthal. cap. 10. concl. 32. q. 2. Qui semper præsupponit scientiam arg. l. 71. §. 8. ff. de acquirend. vel omitt. heredit. & describitur: quod sit machinatio, alium scienter & maligno animo lædendi. Schüz. ad tit. ff. de dol. mal. p. m. 78. Unde 2. F. 34. in fin. vox *fraudulenter*, per vocabulum *sciens* explicatur.

§. V.

sub dolo hic etiam lata culpa continetur.

quorum pertinet ignorantia affectata, & crassa

ac facti proprii,

Doli vero vocabulo hic etiam latam culpam comprehendere, communis est Feudistarum sententia arg. l. 11. §. 11. ff. de interrogat. in Jur. faciend. Rosenth. cap. 10. concl. 32. n. 5. Schrad. Part. 9. cap. 6. n. 25. Bitsch. ad 2. F. 26. cap. vasallus si feudum notab. 4. quippe quæ dolo vicina est d. §. 11. L. 29. pr. ff. mandat. l. 7. §. 1. ff. de suspect. tur. ita ut non tantum in contractibus, sed etiam in delictis, quatenus agitur ad interesse pecuniarium, juris interpretatione dolo æquiparetur, & quoad effectum juris sub doli vocabulo latitet L. 226. de V. S. L. 1. §. 5. de O. & A. L. 32. ff. deposit. l. 8. §. 3. ff. de precar. l. 1. §. 2. si quis testament. lib. esse iuss. L. 1. §. 1. si mens. fals. mod. Hinc non tantum ignorantia affectata hoc delictum committitur. arg. l. 7. §. 5. de Reb. autb. jud. possid. sed etiam crassa & supina Matth. de Afflict. ad cap. vasallus si feudum. 2. F. 26. n. 1. & §. 8 Alvarott. ibid. n. 1. Schrad. part. 9. cap. 6. n. 27. Nam qui scire debet scienti æquiparatur. l. 5. ff. de R. Cr. l. 15. C. de Resc. vend. l. 8. §. 1. ff. ad L. Aquil. Pertinet huc etiam ignorantia facti proprii Struv. Ex. ad ff. 28. ib. 69. unde qui de feudo semel investitus id abnegat, vix unquam poterit excusari Rittershus. Partit. Feud. lib. 2. cap. 5. q. 31.

§. VI. Fa-

§. VI.

Facti vero alieni ignorantia, cum non soleat nocere, l. 8. ff. de Jur. & fact. ignorant. etiam vasallo iusta ignorantia feudum abneganti subvenitur, ut talis inficiatio amissionis effectum post se non trahat. 2. F. 26. vers. vasallus feudum. Imo talis proprie non est inficiator: nam qui putat se verum dicere, non potest dici mendax Schrad. part. 1. cap. 6. n. 29. Rittershus. Partit. Feud. lib. 2. cap. 5. q. 30. est enim mendacium, describente Accursio ad L. 11. §. si cum esset. ff. de Interrogat. Act. ex B. Augustino, falsæ vocis significatio, cum intentione fallendi. Sic vasallus ex iusta causa credens sibi competere exceptionem præscriptionis, dum illam opponit, feloniam non committit: cum nemini faciat injuriam, qui suo jure utitur; legitima autem præscriptio jus omnino tribuit possessori, ut inde, cum possessor sine dolo & lata culpa ignoravit, ac probabiliter credidit rem non esse feudalem, vel esse ex feudali allodiam redditam, mediante legitima præscriptione, excusationem mereatur. Besold. Thes. Pr. voce: Lehnmann.

§. VII.

Affinis est ignorantie dubitatio l. 22. §. 2. C. de furt. l. 1. pr. ff. de legat. 3. l. 15. ff. qui test. fac. poss. quando sc. ratiocinia ab intellectu suspenduntur. Pro tali vero dubitante Feudista superponens, peditat consilium, ut dubitanter respondeat 2. F. 26. vers. vasall. feud. Latitat quidem etiam in dubitativa responsione aliqua negatio L. 41. ff. ad L. Aquil. habetur tamen ita negans pro errante. L. f. C. de cond. indeb. & L. 2. pr. quis ord. in possess. hab. Cujac. 4. F. 5. Tunc enim, cum verba ore prolata cum animi sensibus conveniant, nihil animadversione dignum committit vasallus, qui facit id, quod ipsi à lege suatum est. arg. l. 14. C. ad L. Jul. de Adult. l. 17. §. 12. ff. de Ædilit. Edict. l. 7. ff. de LL. Schrad. part. 9. cap. 6. n. 31. Bitsch. ad 2. F. 26. cap. vasallus si feudum. Ex quo statim patet, hanc cautelam ad eum qui scit, sed dolo malo dubitative respondet nequaquam esse trahendam 2. F. 34. in fin. Schrad. Part. 9. cap. 6. n. 19. Bitsch. d. notab. 6. hic enim discrepans ab animo significationis falsitas adest. Obiter hic est notandum, quod in modo allegato textu habeatur notabilis exceptio à regula, quam multi tradunt Feudistæ: in Jure Feudali,

si duæ contrariæ occurrant sententiæ, præferendam esse priorem
Dn. Stryck. *Ex. Jur. Feud. cap. 1. q. 33.* Anthon. *Disp. 1. tb. 1.*
lit. k.

§. VIII.

obscure respon-
dens habetur pro
negante.

Obscure extraneis & non intelligibilibus verbis responden-
tem quod attinet, Dd. eum pro negante habent. Alvarott. *ad*
cap. vasallus feudum. 2. F. 26. n. 5. Schrad. *part. 9. cap. 6. n. 21.*
Zahn. de mendac. lib. 2. cap. 46. n. 2. Bald. *in l. f. C. de hered.*
instit. Verba enim dubia contra proferentem sunt interpretanda.
l. 39. ff. de pact. l. 99. ff. de V. Obl. l. 21. ff. de contr. emt. & talis,
licet forte à dolo immunis sit, à culpa tamen lata se non poterit
excusare. Sunt quidem alias perplexiloquia non omnino reji-
cienda; verum cum amor proximi, aut quam aliis debemus re-
verentia, aut rei quæ agitur natura exigit, ut quod animo co-
gitatur omnino patefiat, tali loquendi genere uti, non modo
illaudabile, sed & improbum est. Grot. *de Jur. Bell. & Pac. lib. 3.*
cap. 1. §. 10.

§. IX.

Subiectum acti-
vum est vasallus,
etiam foemina,

Subiectum activum hujus felonix constituit vasallus, sine
ulla dignitatis aut status differentia. Rosenth. *cap. 10. concl. 1.*
n. 4. & 5. sicut nec sexus diversitas hic attenditur, quamvis alias
de Jure Civili foemina nonnunquam mitius soleant puniri. *ut*
in l. 38. §. 1. & 2. ff. ad L. Jul. de adult. quia hic inter masculum
& foeminam nulla adest differentia ratio. Schrad. *Part. 2. part. 9.*
princip. sect. 14. n. 55. seqq. & sub vasalli nomine in textibus feu-
dalibus etiam foeminam comprehendi colligere licet *ex l. F. 1.*
§. 3. l. F. 6. §. 1. l. F. 11. 2. F. 2. §. fin. l. 26. ff. de legat. 3. Nec
juris ignorantia foemina hic se tueri poterit: cum illa ipsi non
perpetuo profit. *l. f. C. de J. & F. Ign.* ac feloniam hæc est contra Jus
Naturæ, cujus ignorantia venia non est digna. *arg. l. 2. C. de in jus*
vocand. l. 88. §. 2. ad L. Jul. de adult. Menoch. *lib. 6. pres. 23.*
n. 23. Alciat. reg. 3. pres. 30.

§. X.

non tamen in-
fans,

Ætatis respectu infantes, & infantia proximos immunes
esse certum est. *arg. §. 9. Inst. de inutil. stipulat.* aliud videtur
dicendum esse de pubertati proximis. *arg. l. 111. ff. de R. J. l. 23.*
ff. de furt. l. 5. §. 2. ff. ad L. Aquil. l. 3. §. 1. ff. de injur. Quamvis enim

hi

hi ante impletam pubertatem non teneantur jurare fidelitatem. 2. F. 26. §. si minori. & §. si quis decesserit, & ibi Bitsch. obligationis tamen vasalliticæ vis non dependet ex illo juramento, cum vasallus eo etiam remisso, nihilominus ad omnia, quæ alias juramento à vasallo præstando continentur, sit obligatus. Struv. cap. 8. apb. 7. n. 3. Sine dubio vero hujus felonix rei erunt abnegantes sed bene minor, vasalli minores, sine distinctione an curatores habeant, an non; quod quidem de posterioribus etiam concedit. Rosenth. cap. 10. concl. 4. n. 12. quoad priores vero, quamvis dubius, deflectit ad negativam d. l. n. 13. ex hac ratione: quod feudi administratio ad eos tunc non pertineat. Verum mihi, non obstante tali ad- etiam qui habet curatorem, ministracionis, præclusionem etiam ejusmodi minorem feloniam hanc committere ideo videtur: quia illa non ex neglecta administratione oritur; sed adest contemptus & illusio domini; & si ad actuale feudi administracionem respiciendum esset, nec expectivatus, aut filius vivo patre hanc feloniam incurreret, quod tamen Rosenth. d. l. n. 8. seqq. concedit. An autem minori juris ignorantia lapso hic restitutione succurrendum sit? quæri potest: minori enim alias ex delictis juris ignorantia commissis subveniri quodammodo solet l. 1. & 2. C. si advers. delict. hic autem eam ipsi non patrocinari posse ideo statuo, quod delictum hoc haud ex civili dependet principio; sed juri Divino ac rationis repugnat dictamini, cujusmodi legum imperitia ne quidem rusticos excusat. l. 2. C. de in jus vocand. Ex modo de minore traditis etiam licet etiam prodigus committit hanc feloniam, inferre, quod prodigus, cui bonis interdictum, feudum abnegans poenam in inficiationem constitutam haud evadat, secus ac vult Rosenth. cap. 10. concl. 1. n. 11.

§. XI.

Per procuratorem etiam vasallus hanc feloniam poterit in- & vasallus mandans, curre, si ipsi ad abnegandum speciale dederit mandatum. Rosenth. cap. 10. concl. 29. n. 1. quod enim quis per alium facit ipse fecisse videtur. l. 1. §. 12. ff. de vi & vi. armat. quæ regula etiam ex eo confirmatur, quod mandans homicidium pro homicida habetur. l. 15. §. 1. ff. ad l. Corn. de Sic. Carpz. Pr. Cr. q. 4. n. 1. seqq. Menoch. de A. J. Q. lib. 2. cap. 335. n. 3. seq. Imo quoque aut ratum habens, rati habitio hic sufficiet. arg. l. 1. §. 14. ff. de vi & vi armat. Rosenth. d. cap. 10. concl. 29. n. 24. Prælatus inficiatione tantum sibi, non Prælatus, etiam

aut alius administrator, in sui præjudicium sicut etiam maritus,

etiam Ecclesiæ, suæ curæ commissæ, inferre poterit præjudicium Struv. *cap. 15. apb. 15. n. 4.* Rosenth. *cap. 10. concl. 3.* idem etiam est de aliis secularium universitatum administratoribus. *Idem concl. 4.* Marito hanc feloniam committente, feudo dotali tantum ipse quoad dies vitæ privatur: uxor enim retinet naturale rei dotalis dominium *l. in rebus. C. de Jur. dot.* jam vero sine facto suo nemini res sua auferri potest, *l. id. quod nostrum. ff. de R. J.* quod pluribus adhuc rationibus firmat. Rosenth. *cap. 10. concl. 5. n. 8.* Befold. *conf. 57. n. 74.*

§. XII.

Subvasallus domino immediato non præjudicat, bene tamen sibi, si neget subfeudum.

Subvasalli inficiatio non præjudicat domino intermedio, nisi factum ejus concurrat 2. *F. 55.* Kohl. *de Subfeud. cap. 4. num. 52.* Schilter. *in Instit. Jur. feud. cap. 8. §. 2.* An autem talis subvasallus domino primo, sive mediato subfeudum abnegans illo privari possit, quæstionis est? Vasallum quidem vasalli mei, meum vasallum non esse tuetur Anthon. *Disp. Feud. 9. tb. 2. lit. b.* provocans ad Schraderum, Curtium, Hartmann. Pist. Contrariam vero sententiam defendere conatur Schilt. *in Comment. ad Jus Feud. Alem. cap. 7. §. 4. & cap. 30. §. 2.* Tutissima mihi videtur esse opinio Matthæi de Afflict. *ad tit. de prohibit. feud. alienat. per Frid. §. illud quoque. 2.* tradentis: quod vasallus vasalli mei meus vasallus sit, respectu *fidelitatis*: quia habet partem feudi à meo vasallo; jam vero, quod ex re mea procedit, meum est, *l. 49. §. 1. ff. de R. V. l. 12. §. 3. ff. ad exhib.* meus vero vasallus non sit respectu *servitii*: quia mihi non præstat servitium. Et secundum hæc principia proposita quæstio affirmative est decidenda Rosenth. *cap. 10. concl. 10.* Ita tamen, ut vasallus monitus domino satisfaciendo se possit liberare. 2. *F. 55. §. 2.*

§. XIII.

etiam expectivatus abnegando peccat.

Committit etiam hanc feloniam is, cui expectativa promissa est, ut dominus promissum feudum tradere non cogatur: nam & hic se feudo indignum reddit, licet ante traditionem ad serviendum haud sit obligatus Rosenth. *cap. 10. concl. 1. n. 8. & 9.* & consultius erit domino, repellendo ejusmodi perfidum, intacta servare sua jura, quam post causam vulneratam remedium quærere *l. ult. C. in quib. caus. in int. restitut. necess. non est.* sicut enim nec spem matrimonii violare licet, *l. 13. §. 3. ff. ad L. Jul. de adult.*

ita

ita nec futurum conjugium feudaltium, quale inter dominum & vasallum intercedit 2. F. 58. pr. conf. Hinze in *Disp. de Conjugio Feudaltio*, delicto hoc commissivo impune quis defraudabit. Idem quoque est de simultanee investito Schrad. *part. 9. princ. Part. 2. sect. 6. n. 18. seqq.* Nec non de filiis & agnatis spem succedendi habentibus, per clarum textum 2. F. 55. §. 2. nam *cap. 1. II. F. 51.* prout in vulgaribus Editionibus exhibetur, valde obscurum est, & lectorem dimittit dubium; correxit tamen illud, jam dudum acutissimus Cujacius, dum suppeditat lectionem: *respondi: secundum Stephanum sic, secundum Obertum & Gerbardum similiter*, valde probatam Bitichio *ad d. text. notab. 3.* cui nunc secure possumus inniti, postquam ei similem habere videmus Minicuccium *lib. 2. tit. 7. cap. 15.* & Baratterium *tit. 8. cap. 36.* Minus adhuc superest dubii de iis, qui feudo sibi delato, nondum tamen agnito, vel recognito, delinquant: quia magis quis delinquit tempore gratiæ, quam si nondum est in gratia. Rosenthal. *d. c. 10. concl. 1. n. 19.*

& simultanee investitus, ac filius agnatusque habens spem succedendi,

§. XIV.

Considerato sic feloniam hujus Subjecto Activo, etiam ad Passivum paucis considerandum materiae me ducit affinitas; est illud feudi dominus 2. F. 34. in fin. sine ulla dignitatis differentia. Rosenthal. *cap. 10. conclus. 9. num. 1.* Nec etiam in dominum infantem, modo aliqualem habeat intellectum, inficiationem impune committi posse, verius est: quamvis enim communiter permisum esse credatur, ut puerorum ætas improvida ludificetur, & Quintilianus de pueris locutus, utilitatis eorum gratia multa nos fingere dicat, ob rationem: quod cum in infantibus non sit judicii libertas, non possit eis circa illam libertatem injuria fieri; quia tamen, quatenus homines sunt, id juris habent, ne ab aliis lædantur, utque humanitatis recipiant officia, ac teneant facultatem apprehendendi saltem res faciles, eodem cum adultis jure hæcænus fruuntur, ut ipsis indicanda ita proponantur, quo intelligi ab eis queant; quod maxime hic procedet, ubi sermo est de persona ipsis singulari obsequii vinculo, & ad præcipuum reverentiæ cultum obstricta, vid. Grot. *de J. B. & P. lib. 3. cap. 1. n. 12.* & ibi Becmann. *in not.* si plures adsint ejusdem feudi domini, uno eorum feloniam inficiationis læso, in alterum illa simul laud committeretur *arg. 2. F. 38.*

Subjectum Passivum est dominus, etiam infans aliqualem habens intellectum:

§. XV.

Objectum hu-
jus feloniz est
ipsum feudum

vel feudi con-
ditio,

per eam quid
hic intelligatur?

Comittitur hæc inficiatio abnegando ipsum feudum 2. F. 26. cap. vasallus, si feudum. & §. vasallus feudum 2. F. 34. cap. f. sive vasallus dicat: rem non esse feudalem, sive dominum non esse feudi dominum, sive dicat: se non esse ejus vasallum Rosenth. cap. 10. concl. 32. n. 2. Schrad. part. 9. cap. 6. n. 19. Zahn. de mendac. lib. 3. cap. 96. n. 1. Idem est, si vasallus neget feudi partem, quoad illam partem d. cap. vasallus si feudum. Rosenth. cap. 10. concl. 32. n. 8. Zahn. d. l. vel si neget feudi conditionem. d. 2. F. 26. cap. vasallus si feudum, Rosenth. d. l. n. 9. Per conditionem autem hic non intelligitur qualitas actui adjecta, quæ vim ejus confert in casum futurum incertum, uti illa vox accipitur, §. 4. Inst. de V. O. l. 39. ff. de R. Cr. l. 34. §. 1. l. 79. pr. ff. de condit. & demonstrat. quam etiam in feudo locum habere posse patet ex 1. F. 9. Sed hic per conditionem denotatur pactio feudo adjecta, eodem plane sensu ac 2. F. 2. §. 2. quæ quidem abnegationis objectum potissimum constituit eo casu, quo servitium quoddam imponit; potest tamen, quamvis rarius, etiam alia in pactione determinata feudi qualitas vasallum ut celando eam supprimat invitare, e. g. si in illa feudum statuatur esse ligium. Hinc nimis stricta Cujacii & aliorum, conditionem feudi describentium: servitium feudo impositum, interpretatio recte rejecta est à Bitsch. ad 2. F. 26. §. vasallus si feudum notab. 3.

§. XVI.

Non pertinet
huc protocol-
lum, aut Instru-
mentum, quod
nonnulli volunt,

adducuntur alii
dissentientes,

Idem etiam ad Protocollum vel instrumentum investituræ extendit Matth. de Afflict. ad dict. §. vasallus si feudum. n. 14. Rosenth. cap. 10. concl. 32. n. 11. Schrad. part. 9. cap. 6. n. 21. (qui tamen n. 56. id limitat in eo, qui diu feudum possedit) Verum cum decisio hæc satis sit dura, contrariam sententiam amplexus est Bocerius Classe 4. Diss. 17. tb. 37. Ex ratione: quod instrumentum feudi non sit ipsum feudum, ob alias autem res domini abnegatas vasallus feudum non debeat amittere, & quia poenæ potius molliri ac restringi debent quam extendi juxta l. 19. ff. de lib. & postb. junct. 2. F. 28. cap. ad hæc. cui ut calculum meum adjiciam non impedit tertia sententia illorum, qui distinguunt inter casum quo alia adhuc feudum demonstrandi remedia supersunt, & illum, quo ejusmodi remediis dominus est destitutus, ut
primo

primo casu feudum vasallus retineat, secundo vero illo privetur. Anth. Diss. 11. lib. 3. lit. q. idque tueri conantur ex eo, quod qui tradit instrumentum mancipiorum animo donandi ipsa mancipia donasse videtur l. 1. C. de donat. & legans chirographum nomen ipsum eo comprehensum censetur legasse. l. 54. ff. de legat. 1. & l. 59. ff. de legat. 3, & quod is qui furatur chirographum tenetur de summa in eo comprehensa. l. 27. & seqq. ff. de furt. Nam etiam tum, quando præter abnegata instrumenta alias probationes dominus non habet, satis is sibi consulere potest, quærendo contra quos, electa hic simplex negativa præmunitur, vasallum de ipso feudo, qui si illud domini esse *affirmet*, domino aliis probationibus non est opus, cum confessio propria sit omnium probationum probatissima, l. 14. C. de R. V. l. 13. C. d. non num. pec. Bald. conf. 353. lib. 3. & non minus probet confessio, quam instrumentum. Joh. de Anun. conf. 55. n. 3. Imo est major probatio & fortior, ea quæ fit per testes vel instrumentum. Baldus conf. 192. Cravett. conf. 61. n. 3. si vero *negat*, tunc adest vera ipsius feudi abnegatio, eumque dominus ob abnegatum feudum poterit convenire, quem antea ob solum instrumentum abnegatum convenire non poterat. Nec obstat, quod superius & ad objectiones de donato instrumento mancipiorum, & legato chirographo ad respondetur. ductum: versamur enim hic, ut modo traditum, in materia poenali, in qua interpretandi modus, in liberalitatibus, maxime iis, quæ exercentur in ultima voluntate, servatus, sibi non vindicat locum; & textus in quibus ob furtum chirographi nomen in eo comprehensum reputatur esse ablatum, loquuntur de ejusmodi casibus, ubi dominus suum non aliter potest obtinere; hic vero facili negotio, vasallo interrogato, vel dominium suum directum, si ille affirmative respondeat sibi poterit conservare, vel etiam, secuta responsione negativa, totum feudum consequi.

§. XVII.

Committitur tamen hæc felonia etiam circa feudum convasalli, si vasallus ut testis vocatus illud sciens abneget Matth. de Afflict. ad cap. vasallus si feudum. 2. F. 26. n. 17. Est enim ibi committit hanc feloniam vasallus etiam abnegando feudum convasalli. eadem mendacii enormitas ratione objecti, quæ adest in abnegatione feudi proprii. Idem est si tantum feudi possessio abnegetur. Rosenth. cap. 10. concl. 32. n. 38.

E

§. XVIII.

§. XVIII.

Non adest hæc
felonia, si abne-
getur alia res
præter feudum.

Aliam domini rem præter feudum, & eo spectantia, felonia hæc non habet pro objecto 2. *F. 26. cap. vasallus si feudum.* Rittershus. *Partit. feud. Lib. 2. cap. 5. q. 34.* Schrad. *Part. 9. cap. 6. q. 52.* sine distinctione an illa abnegata res apud vasallum abnegantem existat, an vero apud tertium. Rosenth. *cap. 10. concl. 32. q. 42.* quod aliqui tantum procedere putant, si abnegatio ejusmodi rei fiat sine dolo & culpa lata; sed si decisio hæc ita acciperetur, oppositio in dicto textu contenta, claudicaret. Rectius ergo retinetur simplex negativa, sub hac declaratione: quod si illa abnegatio grave damnum domino attrahat, tunc non propter abnegationem; sed propter grave damnum domino illatum vasallum feloniam reum fieri; feudoque posse privari 2. *F. 24. §. 2.* Schrad. *Part. 9. cap. 6. n. 52.* Imo etiamsi damnum sit mediocre, vasallus tamen erit in peccato, proptereaque poterit conveniri ad interesse, *vid. cap. 2. §. 13.*

§. XIX.

Felonia hæc
committitur,
(1.) negando,

Feloniam hujus forma consistit in vasalli circa feudum (I.) *negatione*, sive illa fiat verbis ore prolatis 2. *F. 34. cap. f.* sive in scriptura, quæ est sermonis per signa quædam visibilia facta expressio: nam placuit non minus valere quod scriptura, quam quod vocibus lingua figuratis significaretur, *l. 38. ff. de O. & A.* quorum etiam referendum, quod supra de mutila rerum feudalium enumeratione traditum est. Imo nec nutus hic excluduntur, quippe quibus homines, perinde ac vocibus, conceptus animi invicem sibi indicant; muti ex necessitate quos conatu ipso & sono quodam dicere existimamus, *L. 7. in fin. ff. de supellect. legat.* alii vero compendii causa, ut inclinatio capitis assensum, quasiatio negationem denotet Grot. *de J. B. & P. lib. 3. cap. 1. n. 8.* Sibi notat. à Becm. Puffend. *de Jur. Nat. & Gent. L. 4. cap. 1. n. 2.* sic servum fugitivum vinctum vendens Edictio Edicto non tenetur: cum multo magis sit servum tenere vinculis ligatum, quam pronunciare eum in vinculis esse, *L. 48. §. 3. ff. de Edilit. edict.* Et valere actum sine verbis, si de animi consensu constat; contra vero verba nihil operari, si ille absit, patet ex *cap. 25. X. de desponsat. impub.* Nec, inspecto genuino textuum feudalium sensu, in eo est differentia, an in iudicio fiat hæc abnegatio, an extra

etiam extrajudi-
cialiter,

judi-

judicium: nam textus eam punientes loquuntur sine distinctione, ergo etiam sine distinctione sunt accipiendi, Rittershus. *partit. Feud. lib. 2. cap. 5. q. 21.* Ludwell. *in Synops. Jur. Feud. cap. 12. p. 242.* Anthon. *Disp. 11. tb. 3. lit. g.* Molin. *ad Consuet. Paris. tit. 1. §. 3. n. 17. 18.* Cujac. *4. F. 5.* quem, nescio qua ratione deceptus falsè tanquam sibi in terminis consentientem, dissentiens adducit Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 31.* cujus sententia superstructa est erroneo fundamento, ita enim ille ratiocinatur: quod “ de extrajudiciali negatione (intellige eam vasallo non nocere) “ ex traditione illa interpretum, quod usque ad litis contesta- “ tionem, abnegationem revocans ab amissione excusetur, irre- “ fragabiliter convinci videtur. Nam si judicialis abnegatio, “ quæ ratione loci & personæ judicis gravior est, quam extra- “ judicialis non adimit feudum, nisi perseverantia usque ad con- “ testationem vel probationes factas accesserit, vel diutius du- “ raverit non revocata, certe extrajudicialis feudo minus pri- “ vabit vasallum, nisi in ea perstiterit usque ad contestationem. “ Enimvero *in puncto juris* neque hanc distinctionem, inter tempus & litis contesta- litem contestatam antecedens, & id quod illam sequitur, ut illo tione non acce- permissa sit, abneganti pœnitentia, hoc vero non, video esse dente. fundatam. Est enim abnegatio feudi delictum valde enorme, ad domini contumeliam tendens, & ex ipsius Rosenth. *d. concl. 32. n. 18.* confessione, per se consummatum, ac privatione dignum, in cujusmodi delictis pœnitentia pœna non potest declinari: nam sola pœnitentia nemo nocens esse desinit, *L. 17. §. 1. de adilit. edict. L. 65. ff. de furt.* Loquor de *puncto juris*; benigna enim In- placet tamen terpretum, magno numero allegatorum à Rosenth. *d. concl. 32. n. 18. in gloss. cc. sententiæ*, modo illa interpretatio usualis, de qua benigna contra- in *L. 37. & 38. ff. de LL.* vim obtinuisse probetur, lubens subscri- terpretum. bam; necesse tamen habeo fateri, quod ratio cui innititur: nempe pœnam, rem aut possessionem simileve quid neganti jure comuni impositam non irrogari, si ante contestationem negans confiteatur, quam petunt *ex L. is qui se obtulit. 25. ff. de R. V.* ideo huc non satis quadrare, quod vasallus mentiens sit persona læso arctissime devincta.

§. XX.

Imo ipsi hujus benignæ sententiæ patroni variis eam rursus qui eam varie li- circum- mitant.

circumscribunt limitationibus, ut 1) non liberet poenitentia, si ante litem contestatam à statuto aut iudice ad respondendum terminus fuerit præfixus, aut datus, & vasallus in termino comparens respondendo feudum negaverit. Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 22. & 23.* quod tamen displicet Schradero *Part. 9. concl. 6. n. 41. seqq.* 2) non aliter, quam si domino prius refundantur expensæ. Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 22. & 23.* Schrad. *part. 9. cap. 6. n. 41. seqq.* 3) ut non profit, si vasallus jam legitimis probationibus sit convictus. Rosenth. *d. c. 10. concl. 32. n. 25.* Schrad. *part. 9. cap. 6. n. 40.*

§. XXI.

plane non re-
spondens non
potest haberi
pro abnegante.

Is autem qui plane non respondet, pro abnegante haberi posse mihi non videtur, facit Gloss. *cap. notabilis caus. 22. q. 2.* falsitatem tacendo non comitti asserens; si tamen accesserint, quæ ad aliquem cum effectu in contumacia constituendum requiruntur, de quibus *cap. seq. §. f.* tunc ex dispositione juris feudalis vasallus non ob abnegationem, sed ob contumaciam punietur; ex dispositione inquam juris feudalis; non vero ob decisionem *cap. 43. de R. J. in 6to* alias pro remedio contra contumaces commendari soliti, quod ita sonat: tacens pro consentiente habetur: nam ita per contumaciam non respondens esset extra poenam: cum à consentiente non possit dici facta abnegatio, potius huc faceret *cap. sequens. 44. de R. J. in 6to* is qui tacet non fatetur nec consentire videtur *§. l. 142. ff. de R. J.* qui tacet non utique fatetur; sed tamen verum est eum non negare, pro quibus textibus inter se conciliandis varie occupati sunt Dd. vid. Brunnem. *in Praelect. ad Reg. Jur. in 6to p. m. 108. & 109.* Adrian. Beier. *in peculiari dissertat. inscripta: de confessione & inficiatione tacita.*

§. XXII.

II.) committitur
hæc felonia dolo
vel culpa lata,
a dolo non im-
munis est, qui si-
ne causa respon-
det: nego narra-
rata, prout nar-
rantur.

Quod II) ad formam hujus inficiationis requiritur, nempe ut illa *dolo vel culpa lata* facta sit, jam in Caus. Effic. satis est pertractatum, hoc unicum tantum superest hic monendum, à dolo non immunem esse vasallum, qui utitur cautela respondendi domino: nego narrata prout narrantur, quæ à Bartolo, Imola, aliisque Jctis antiquis valde est commendata ad effugiendam poenam mendacii, referente Bargal. *de dol. lib. 5. cap. 14. n. 9.* & in specie tanquam limitatio adducta à Zahn. *de mendac. lib. 2. cap. 90. n. 3.*
nam

nam eam meram elusionem & cavillationem esse, & Patronos ejus adhuc peiores esse illis Advocatis, qui partes ad negandum instruunt: cum ea nihil aliud agatur, quam ut mentiri impune reis liceat, tradit Brunnem. *ad l. 11. ff. de interrogat. in jur. faciend. n. 46.*

III.) negatio debet esse *contraria veritati*, hinc vasallus qui negative responderet ad libellum, in quo una aut plures demonstrationes falsæ continentur feudi privatione non potest puniri. III.) negatio debet contrariari veritati.

Schrad. *Part. 9. cap. 6. n. 36.* Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 27. seqq.*

IV.) fieri debet *domino invito*: volenti enim non fit injuria. IV.) dominus debet esse invitatus,
l. 186. ff. de R. 7. & nemo voluntatem domini habens, fur dici potest. l. 48. §. 2. ff. de furt. §. 7. Inst. de obligat. que ex delict.

Conf. Schüz. *ad tit. ff. de furt. p. 653.* In eo nihil interest, an vasallus sibi an tertio dominium directum asserat Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 2.* Conf. Jus Feud. Alem. *cap. 31. & ibi Schilt. §. 1.*

Neque hic ad domini damnum & incommodum respiciendum esse existimo, quod vult Schrad. *Part. 9. cap. 6. n. 50.* Zahn. *de mendac. lib. 2. cap. 96. n. 3.* nam textus feudales hanc differentiam non probant, & respicitur hic ad contemptum, non ad damnum, æque ac in actione injuriarum. ad cuius damnum hic non respicitur,

§. XXIII.

Effectus hujus abnegationis consideratur vel in *re* abnegata, Effectus ratione rei, vel in *persona* vasalli. Quod attinet rem abnegatam, quamvis inficiatio furtum non sit. *l. 67. ff. de furt.* cum tamen furto sit vicina *l. 3. §. 18. ff. de A. A. P.* ac genus subtractionis, Duaren. *c. ult. ad L. Falcid. in fin. per l. 68. §. ult. ff. d. r.* ubi Goth. *lit. a.* eum qui scienter mentitur furi similem esse dicit, cui adstipulatur. Sichard. *ad l. 2. C. de furt.* Imo cum à vasallo feudum abnegante violenta domini de dominio directo dejectio, vel rei contractatio vix possit abesse, sequitur quod feudum abnegatum, Feudum abnegatum fit res furtiva vel vi possessa, prout vel in re mobili consistit, fiat res furtiva, vel vi possessa si in immobili adeoque nec ufucapi queat §. 2. *Inst. de usucap. l. 4. §. 23. ff. de usurpat. & usucap.* Quæ ad personam vasalli effectus abnegationis est pœna, nempe feudi privatio, quam *cap. seq.* distinctius pervestigabo.

CAP. IV.

De Vasallo inficiente puniendo.

§. I.

Recensentur
aliquæ poenæ
mendacii ex Jure
Civili.

Cum nunc in eo sim, ut ad vasalli inficientis poenam disquirendam me conferam, non incongruum videtur, breviter aliquas ex jure civili mendaciorum poenas hic recensere, quarum plures ibidem licet reperire. Sic, quod mendacia *extrajudicialia* attinet, si venditor mentiando peccat in emtorem, ille emti judicio tenetur ad refundendum emtori, quanti pluris rem venditam mendacio deceptus solvit. *l. 13 §. 4. § 6. ff. de A. E. § V. In l. quod si. 8. ff. de dol. mal. conceditur actio de dolo in eum, qui alterius decipiendi causa alterum falsò laudavit.* Sic filiusfamilias se patremfamilias per mendacium dicens, non uti poterit beneficio Senatus-Consulti Macedoniani. *l. 1. C. ad SCtum Macedon. Schüz. ad d. t. p. m. 248.* Minori se per mendacium majorem dicenti denegatur restitutio. *l. 2. C. si min. se maj. dix. junct. l. 37. in fin. ff. de min.* Itemque mulier intercedens mentita ob suum dolum non gaudet beneficio SCti Vellejani *l. 2. §. 3. l. 23. l. 30. pr. ff. l. 5. l. 18. C. ad SCtum Vellej.* Lugo *de Just. & Jur. Disp. 32. Sect. 2. §. 1. n. 11.* De debitore extrajudicialiter mentiente an ille beneficia debitorum amittat? aliquibus placet negativa, aliquibus affirmativa. vid. Zahn. *de mendac. lib. 2. cap. 22 n. 1.* Si in precibus Principi oblatis contentum sit mendacium exinde exceptio sub- & obreptionis oritur. vid. *l. f. C. de divers. rescript. l. 2 § 5. C. si contra jus. cap. 15 in fin. X. de rescript. & cap. 20 X. eod. Trentacinq. lib. 1. tit. de Rescript. Resolut. 5.* Aliquando mendacium in falsum vel stellionatum transit. Bargal. *de dol lib. 5. cap. 15. n. 14 & 15.* Mendacia itidem *judicialia* varias poenas habent impositas de quibus, cum earum enumeratio propositi metas excederet. vid. *l. 11. §. 9. ff. de interrogat. in jur. fac. l. 4. eod. l. 8. ff. eod. l. 11. §. 1. & 3. eod. l. 25. & seqq. ff. de R. V. l. 13. §. 13. ff. de hered. petit. l. fin. ff. de R. V. l. 1. §. 1. & 2 ff. deposit. l. 2. §. 1. l. 23. §. 10. ff. l. 4. C. ad L. Aquil. §. ult. Inst. de Obligat. quæ quasi ex contract. & §. 1. J. de poen. tem. litigant. l. f. §. 10. C. de Jur. delib. auth. contra. C. de non num. pec. l. 10. §. 1. ff. de fide-*

fidejussor. l. 22. §. 1. ff. de judic. l. 67. §. ult. ff. pro soc. l. 68. §. f. ff. ad L. Falcid. Zahn. de mendac. part. 2. per tot. Dn. Stryck. Diss. de Process. abbreviand. per pœn. mendac. §. 18. seqq.

§. II.

Jam propius ad scopum, ad pœnam nempe in vasallos abnegantes constitutam perveniendum est, quæ, si abnegatio rei præter feudum conjuncta sit cum gravi domini damno, erit feudi privatio *arg. 2. F. 24. §. 2.* si vero cum damno mediocri, vasallus domino tenebitur ab interesse vid. *cap. 2. §. 14.* Ipsius vero feudi abnegatio, de qua hic principaliter sermo est, itidem ablatione feudi punitur. *cap. vasallus si feudum. & cap. vasallus feudum. 2. F. 26. cap. si fuerit. inter dominum. 2. F. 34. Schrad. Part. 9. cap. 6. 15. Cujac. lib. 4. tit. 5. quorsum pertinet illud Gallorum: qui fief denie fief perd. Rosenthal. cap. 10. concl. 32. gloss. a. jung. Jus Feud. Alemann. cap. 29. in fin. & ibi Schilt.*

Pœna vasalli abnegantis rem præter feudum, cum gravi domini damno, est feudi privatio, cum damno mediocri, est refusio interesse, abnegatio ipsius feudi punitur ejus privatione,

§. III.

Videtur quidem aliter fuisse statuendum ob varias rationes: Ratio dubitandi

- 1) quod mendacium nemini nocens, non debeat puniri per *L. f. ff. quod cum fals. tut.* ibique Bald. Cravett. *conf. 366. n. 36. Natta conf. 588. n. 9. & 13.* sed censeatur esse nugatorium *arg. l. 46. §. f. ff. de evict.* Goedd. *lib. 4. conf. 49. n. 48.*
- 2) Quod non ob quamvis levem injuriam vasallus beneficium amittat; sed sint tantum quædam egregiæ ingratitude causæ, quas privatio tanquam pœna sequitur. *2. F. 23.*
- 3) Quod ob gravissima delicta aliter quam feudi privatione vasallus non puniatur e. gr. ob dominum occisum *2. F. 24. §. 2. vers. porro si,* vel ob eum cucurbitatum *1. F. 5.* ergo cum hæc pœna delicta maxime enormia visa sit satis coercere, neutiquam illa proportionata erit delicto adeo levi, & peccabitur contra regulam: pœnam debere respondere culpæ; fundatam in *l. 11. & 13. ff. l. 22. C. de pœn. l. 6. ad L. Jul. pecular.*
- 4) videtur hic sufficere si transferatur tantum possessio ob Nov. 18. *cap. p. l. f. ff. de R. V. Andr. de Ifern. ad 2. F. 25. cap. vasallus si feudum. n. 2.*

§. IV.

His tamen non obstantibus firma manet supra adducta feudi privationem, vasallo illud abneganti, dictans decisio, fundata in ratione: quod vasallus tali mendacio, ratione objecti maxime exorbi-

Rationes decidendi,

exorbitante, dominum contemnere & erubescere videatur, ut loquitur Cujac. 4. F. 5. motus textu 2. F. 24. §. ult. & secutus Andream ab Ifernica ad 2. F. 34. §. ult. Admodum sane enorme est mendaciis deludere illum, cui vasallus omnigenam debet reverentiam efficiosumque honoris cultum, ab ipsa naturali æquitate efflagitatum, ob insignia collata beneficia *arg. l. 25. §. 11. ff. de hereditat. petit.* quorum numero feudum non uno loco habetur, quòque intuitu olim cliens appellabatur quasi colens dominum, ut ab eo defenderetur, & vicissim ejus defenderet dignitatem, ipsique exhiberet reverentiam. Calvin. in *Lexic.* voce: *vasallus.* Imo deludere eum, qui fidei vasalli se totum commisit, qualem fiduciæ frustrationem adeo jura in odio habent, ut nonnunquam etiam infamiæ poenam propterea irrogent vid. *l. 1. pr. junct. l. 6. §. 5. ff. de his qui notant. infam.* Magis vero adhuc scelus augetur ipso objecto, quod alia etiam delicta in jure nostro reddere solet graviora; sic gravius est furtum circa pecuniam sacram, quam circa rem aliam commissum, & non tantum olim, sed etiam hodie major, quam alterius rei furto ipsi dictata est poena vid. Schüz. *ad tit. ff. ad L. Jul. peculat. juncto tit. ff. de furt. p. 665. seqq.* Sic pariter objectum vim publicam, quæ privata gravior est, à privata distinguit. *l. 10. pr. & l. f. ff. ad l. Jul. de vi publ.* Hinc peccat ejusmodi vasallus feudum abnegans contra plura ex illis capitulis, quæ 2. F. 6. ipsi in memoria habenda adeo commendantur: non enim tantum honestum violat; sed etiam pro ratione circumstantiarum utile, facile ac possibile; domino enim in damno est de suis possessionibus, si non semper effectu, tamen affectu, eique conservationem domini directi, quæ facilis domino ac possibilis esse poterat, si vasallus, conditionis suæ memor, veritatem haud occultasset, reddit difficilem, ad probandi onus eum adigens; imo nonnunquam plane impossibilem, si ille legitimis probationibus sit destitutus. — Accedit, quod is, qui negat fundamentum sui beneficii, beneficio illo censeatur indignus, *arg. l. f. ff. de R. V. & l. 22. §. 1. ff. de re jud.* Zahn. *de mendac. lib. 2. cap. 11. n. 2.* Seraphin. de Seraphin. *de priv. jurament. priv. 31. n. 41.* Ut taceam quod ejusmodi vasallus plerumque violet fidem juratam, & sic perjurii reus fiat. Habetur etiam aliqua decidendi ratio 2. F. 26. cap. *vasallus si feudum:*

dum: quæ tamen, si ita crude, prout jacet, accipiatur, ad decisionem parum momenti videtur asferre, quippe tritæ illius carbonarii confessioni haud absimilis, & ita plane comparata, ac si diceret: qui furtum commisit, suspendio est plectendus; ratio consistit in eo: quod furtum commisit, quales ætiologiæ, notantante ex Cicerone Bitschio *ad 2. F. 26. cap. vasallus si feudum p. m. 394.* satis ineptæ sunt ac ignavæ; salvari tamen ab absurditatis nota poterit hæc nostra, si dicas: id eâ intendere compilatorem: solam abnegationis feloniam, etiamsi alia culpa non concurrat, pro feudo auferendo sufficere.

§. V.

Quod attinet ad rationes dubitandi, ad 1) respondeo, primò sæpius puniri mendacia, quamvis non noceant, idque sufficienter probare textus & exempla supra §. I. adducta; deinde feudi abnegationem iis mendaciis, quæ nemini nocent, neutiquam posse accenseri: cum domino probationibus haud instructo illa satis sit nociva; imo licet iis instructus sit, multum tamen gravetur suscipiendæ litis incommodis; & licet hoc mendacium plane esset innoxium, adeoque nugatorium, non tamen permittit reverentia personæ domini debita, ut ipsum benefici-vinculum vasallus nugis sibi sumat profanandum. qui potius humiliter & devote erga dominum se tenetur gerere 2. F. 23. ad 2) resp. quod sufficiat hanc causam in Jure feudali esse pro satis gravi & egregia venditatem, quæ feudi privatione puniretur; imo revera non esse levem, quippe quæ ipsum fidelitatis fundamentum violet; cum aliæ felonix tantum in fidei exercitio violando sint reprehensibiles. ad 3) resp. in Jure Feudali Comuni non nisi unam feloniarum pœnam deprehendi constitutam sc. privationem feudi; nihil tamen obflare, quo minus publico nomine de iis delictis diversæ iis proportionatæ pœnæ sumantur. ad 4) resp. quia dominus jam habet civilem possessionem parum perderet vasallus, & in adductis textibus negatur tantum possessio; hic vero sermo est de feudo ipso negato, quod non teneri à domino perhibetur. Andr. ab Isern. *ad 2. F. 26. cap. vasallus si feudum. n. 1.* quo casu magis offenditur dominus, quam si negatur tantum possessio: cum hic in totum excludatur à jure suo, & majus onus probandi ipsi imponatur, Alvarott. *ad 2. F. 26. cap. vasallus si feudum. n. 5.*

Respondendi
ad dubitandi rationes, 1)

2)

3)

4)

§. VI.

Aufertur feudum totum etiam tantum feudi conditionem neganti, contrarium statuit Rittershusius deceptus correctione Cujacii.

Aufertur feudum totum etiam in casu, quo tantum conditio abnegata est, *d. 2. F. 26. cap. vasallus si feudum. Rosenth. cap. 10. concl. 32. n. 6.* consentit Jus Feudale Alem. cap. 29. dum qui feudum censuale esse negat, illo toto privatur, conf. ibi Schilt. in *Comment. §. 2.* tradit. quidem Rittershus. *Partit. Feud. lib. 2. cap. 5. q. 37.* quod vasallus feudi conditionem abnegans, tantum illa abnegata feudi conditione privetur; verum hæc sententia hanc involvit inconvenientiam: quod vasallus inficiator poenæ loco beneficio esset afficiendus, quodque id ipsum, quod negando quæsit, obtineret, contra regulam: quod dolus suus nemini debeat patrocinari. *l. 12. ff. de dol. l. 3. ff. de transact.* Cæterum adhuc notandum est, Rittershusium deceptum fuisse à Cujacio, qui pro vulgata lectione: *eò quod abnegavit feudum ejusve conditionem*, in d. textu substituit: *eò quod abnegavit feudò ejusve conditione*, à qua correctione nunc tanto securius receditur, postquam lectioni vulgatæ consentientes deprehenduntur, Minucius *Lib. 4. tit. 16. cap. 36.* & Baratt. *tit. 13. cap. 12.* qui libelli antiqui pro lapide Lydio in controversiis de lectione textuum ortis recte possunt adhiberi, vid. Rhet. in *Comment. Jur. Feud. Proëm. n. 13.* Est quidem aliàs Cujacius, summi ingenii Vir, ob insignia in Jurisprudentiam merita magni faciendus, quippe qui, teste Jacobo Gothofredo in *Manuali in fine Historie Juris*, è latericia eam auream fecit; sed tamen quod in correctione textuum nimium quantum sibi tribuerit, iisque sæpius sine sufficienti ratione violentas manus intulerit, jam dudum agnoverunt Viri docti vid. Joh. Robert. in *recept. Juris Civ. Lect. 5 in Libb. tribus notarum ad Cujacii notarum Libb. tres*, Dn. Lyncker. in *Instr. Forens. Lib. II. Sect. II. part. 1. cap. 2. §. 15.*

§. VII.

abnegans feudi partem amittit tantum illam partem.

Si quis abneget tantum feudi partem, solum illam partem amittit. Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 7.* exemplo ejus qui feudum pro parte alienavit Cujac. *4. F. 5.* Bitsch. *ad d. cap. vasallus si feudum notab. 2.* quamvis enim hic æque fidelitatem lædat ac feudi conditionem abnegans, eam tamen non lædit adeo late ac generaliter: quia conditio illa totum feudum respicit; una vero feudi pars ab altera potest esse separata Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 8.*

n. 8. & 9. conf. Rittershus. *Part. 2. cap. 5. qu. 35. qui quest. 36.* putat, rectius vasallo aliquam dictari mulctam in casu, quo feudum abnegatum sit individuum. Vasallus tantum possessionem abnegans privatur tantum illa abnegata possessione, ^{abnegans possessionem privatur possessione.} cuius rei utilitas consistit in eo, ut dominus lite forte ob aliam feloniam contra vasallum pendente, donec illa finita sit, fruatur commodo possessionis; qui tamen effectus etiam aliis erit communis, Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 38.* Neque hic interest, an vasallus dicat: se alieno nomine possidere, Rosenth. *d. l. n. 39.*

§. VIII.

Cum igitur, dicta ratione, *contra mendaces merito jura insurgant*, juxta dictum Pauli Parmensis laudatum apud Straccham ^{Recte dominus agit contra vasallum abnegantem ad privationem,} *tractat. de decoct. & conturb. part. 3. n. 17.* recte etiam dominus utetur hoc suo jure: quod enim lege permittente fit, iuste & bene fit, *l. 17. §. 12. ff. de edilit. edict. l. 7. ff. de LL. Pichard. ad rubr. Inst. de inoff. testam. n. 9.* Non tamen de facto procedere, & ^{feudum tamen non aufert propria authoritate,} propria authoritate vasallum expellere potest: vindicta enim privata est prohibita, *l. 13. ff. quod met. caus. l. 14. C. de Jud. & Cælic.* quæ si licita esset, judicia eluderentur, & tumultuum dissensionumque in republica nasceretur occasio, *l. 176. ff. de R. j.* Nec ^{Removetur obiectio,} obstat *expoliandi* vox, quæ habetur, *2. F. 26. cap. vasallus si feudum*: illa enim improprie ibi accipitur, non de violenta à possessione dejectione; sed de ablatione feudi ad modum in LL. præscriptum facta. Isern. *ad 2. F. 34. vers. si fuerit.* Alvarott. *ad 2. F. 26. cap. vasallus si feudum. n. 1.* conf. Struv. *cap. 16. apb. 17. n. 2.* Ut hinc domino, si absque ordinario processu, sub prætextu felonix, propria authoritate vasallum dejicere velit, impune vasallus non pareat; quin imo resistentia armata eum à vasallo depelli posse, tradit Dn. Lyncker. *de resistentia, qua sit potest.* §. 31. Ergo necessario præcedere debet causæ cognitio, ^{sed præcedere debet cognitio,} *1. F. 21. verb. sine cognita culpa*: sæpius enim, licet factum inficiationis certum sit, iustæ tamen causæ adesse possunt, quæ à vasallo allegatæ, & probatæ ipsi præbebunt excusationem Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 47. & concl. 12. n. 6. seqq.* & hæc in causæ cognitione consistens defensio, reo non potest adimi, *arg. l. 3. ff. de iust. & jur. l. 1. §. 11. ff. si quadrup. l. 4. §. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil.* quam cognitionem sequitur sententia condemnatoria, ^{& sententia,} *1. F. 22. verb.*

verb. damnetur. Struv. cap. 15. apb. 11. Schrad. part. 2. part. 9. pr. Sect. 8. num. 14. Afflict. ad 2. F. 26. §. vasallus feudum. de qua vid. infra §. 29.

§. IX.

Actio realis pro
hac felonia vin-
dicanda domino
non datur,

Nunc ante omnia dispiciendum est de actionibus, pro vindicanda hac felonia domino competentibus, ubi ex realibus nulla mihi videtur posse habere locum, quamvis enim rei vindicationem tribuat domino, tam illo casu, quo vasallus feudum ipso jure perdit, quam altero, quo demum sententia judicis illo privatur. Schrad. *part. 2. part. 9. princip. Sect. 9. n. 29. Rosenthal. cap. 12. concl. 13. n. 15.* illorum tamen sententia in posteriori, quem etiam hic evenire modo traditum est, mihi non videtur posse procedere Anthon. *Disp. 13. tb. 5. lit. f. Struv. cap. 16. tb. 2. n. 4. Dn. Stryk. Exam. Jur. Feud. cap. 24. q. 8.* ut hinc nec Publicianæ, Schrad. *d. l. n. 33. & Rosenth. n. 16.* domino concessæ, hic fit dandus locus.

§. X.

Datur tamen
condictio ex
moribus,

Personales vero actiones hic concurrunt plures, ut *condictio ex moribus* Schrad. *part. 2. part. 9. princip. sect. 9. n. 33. Anthon. Disp. 13. tb. 7.* Cujus loco alii actionem ex contractu feudali ortam substituunt Schrad. *d. l. n. 34.* vid. Anthon. *d. l. lit. e.* Quod non male ex eo defendi potest, quod actiones ex contractu etiam ad ejus distractionem dentur, *l. 11. §. 3. & 5. ff. de A. E. V. Arumæus ad l. 2. C. de rescindenda vendit.* quorsum etiam inclinare videtur Struv. *cap. 8. apb. 4. n. 2.* si quis objiciat: actionem hanc descendere ex delicto cum Oldendorp. *class. 5. act. 17. loc. 2;* rehero: etiam tributariam actionem ob dolum domini vel patris non æqualiter distribuentis dari *l. 7. §. 2. l. 8. ff. de tribut. act. & tamen ex contractu esse l. 1. pr. d. t.* Ulterius *condictio causa data causa non secuta* domino expresse conceditur in casu quo vasallus dnegavit servitia *l. F. 21.* quæ ab Interpretibus ad alias etiam culpas vindicandas extenditur. Anth. *Disp. 13. tb. 7. lit. d.* Est illa, ob similitudinem quam habet cum condictione ex contractu innominato oriunda, à Juris Feudalis compilatoribus ita vocata Struv. *cap. 16. apb. 2. n. 5. & cap. 8. apb. 4. n. 2.*

condictio causa
dat. caus. non se-
cuta,

§. XI.

condictio ex l.
25. C. Locat.

Præterea *condictionem ex l. 25. C. locati.* cui latissimos Dd. fines

fines assignant, dum eam præter locatorem etiam domino emphyteusis, commodanti, deponenti, precarium danti, aliisque concedunt, illique generaliter contra omnem illum locum faciunt, qui causam ab actore habet, etiam domino feudi tribuit. Schrad. *part. 2. part. 9. princip. sect. 9. n. 25. seqq.* Nec minus *Triticariam conditionem* locum habere volunt. Schrad. *d. Sect. 9. n. 32.* *condictio Triticaria,* Anthon. *Disp. 13. tb. 7. lit. d.* quæ tamen cum non detur ob pecuniam numeratam, *l. 1. pr. ff. de condict. tritic.* feudum vero etiam in pecunia numerata constitui possit. Struv. *cap. 4. aph. 2.* promiscue illam ad quodvis feudum ob feloniam amissum repetendum non quadrare, facile patet. *Actionem* denique *ex stipulatu,* quæ eo casu quo investitura stipulatione conventum est, quod *vel actio ex stipulatu,* vasallus feloniam committens feudum debeat restituere, assignat. Schrad. *d. l. n. 45.* Condictioem indebiti, actionem in factum & actionem præscriptis verbis alii domino itidem utiles esse tradunt, in quorum sententias inquirere, cum esset nimium à scopo divagari, id aliis relinquo discutiendum cum Anthon. *Disp. 13. tb. 7. lit. d.*

§. XII.

Neque hoc novum esse, quod ex uno facto unoque delicto tantum elective, plures nascantur actiones cuiusvis facile in oculos incidet, cui modo libuerit evolvere §. f. j. *de Obligat. quæ ex delict. l. 7. §. 1. ff. de Condict. Furtiv. l. 1. §. 2. ff. de publican. & vectigal.* Conf. Schüz. *ad tit. de condict. furt. p. m. 211.* Omnes tamen hæ actiones hic concurrunt tantum elective, dictante ratione æquitatis, quæ ex uno delicto plures nasci obligationes & efficaces actiones, tendentes ad eundem finem, idemque habentes objectum, ita ut earum una, post alteram in iudicium litis contestatione deductam, integra maneat, nullo patietur modo. *l. 13. & 28. §. 3. l. 12. ff. de pæn. l. 22. in fin. C. eod. l. 3. C. de Episcop. audient. l. 14. ff. de accusat. l. 7. §. 1. de Jure patronat.* Hinc una harum actionum instituta reliquas excludit; nisi quatenus posterius instituenda aliquid pluris contineat. *l. 41. §. 1. ff. de O. & A. l. 1. ff. de vi bon. rapt.* Brunnem. *de concurs. cumulat. & transmiss. act. cap. 1. n. 51. seqq.*

§. XIII.

Quin autem vasallus dolose abnegans, si feudum fuerit juratum, etiam ob concurrens perjurium ad promeritam poenam *Potest tamen præterea etiam puniri vasalli dolosi perjurium,* trahi

trahi possit, mihi non videtur superesse dubitandi locus: nam puniri perjurium non tantum patet ex Jure Justiniano *l. 22. ff. de dol. mal. l. 13. §. f. ff. de Jurej. l. 41. C. de transact. l. 1. §. 1. ff. ad L. Cornel. de Sicar. l. fin. ff. de crim. stellionat. l. 2. C. de indict. viduitat. tollend. l. p. C. de dignit. lib. 12. Nov. 53. cap. 4. Nov. 124. sed etiam ex Jure Canonico *cap. jubemus. cap. sicut. cap. testimonium. X. de testibus. cap. literas. 14. de prescriptionib. cap. ad nostram. 7. de jurej. can. infamis. can. quicumq. caus. 6. q. 6. can. pen. & ult. caus. 22. q. 1. ac denique Ordinat. Crimin. art. 107. seq. Rauchbar. lib. 2. q. 2. in fin. vid. Zahn. de mendac. lib. 3. cap. 15. Dn. Stryck. in Diss. de Processib. abbreviand. per pœnam mendac. §. 33. Pœna vero vasalli ex abnegatione perjuri, esse poterit vel carceris. Zahn. d. lib. 3. cap. 18. n. 2. vel pecuniaria *idem cap. 19. & præterea talis abnegans ipso jure fit infamis Zahn. lib. 3. cap. 15. n. 15. & 16.***

§. XIV.

Sivassallus se talem esse plane neget, itur ad judicem ordinarium,

Investigata sic actione etiam *de judice competente* dispiciendum est, ubi in casu quo vasallus se talem esse plane negat ad eundus erit ordinarius: nam si in libello petatur & concludatur ad feudum, non aliter jurisdictio judicum feudalium fundata est, quam si qualitas feudalis utrinque sit in confesso. Rosenth. *cap. 12. concl. 2. n. 10. conf. Id. ibid. n. 17. seq.* Sic si præscriptionis exceptio opponatur, & per eam qualitatem feudalem extinctam esse dicatur, judicis ordinarii cognitionem necessariam esse, habet Besold. *Thes. Pract. voce: Lehmann / & causam non esse feudalem, si controversia sit inter dominum & alium, qui ne quidem vasallum se asserit tradit Struv. cap. 16. tb. 7. n. 1. Præter illum casum causa abnegationis feudi omnino habenda est inter feudales, quales à Struv. cap. 16. apb. 4. n. 1. describuntur esse: quando de ipso feudo constituto, vel ab ejus natura dependentibus, uti servitiis præstandis, vel etiam culpa vasalli aut domini & similibus lis agitur, add. Anthon. Diss. 14. tb. 1. lit. c.*

§. XV.

dominus non potest judicare in hac causa propria,

In causis autem feudalibus, quamvis alias cognitio competat domino. 1. F. 10. 2. F. 55. §. *præterea si inter duos.* Anthon. *Diss. 14. tb. 1.* hic tamen ille judex ideo esse nequit: quia causa eum ipsum tangit: nemo enim in propria causa judex esse potest. *rubr. & l. un. C. ne quis in sua caus. judicet. junct. l. 1. §. 11. ff. quando appellat.*

causæ feudales
quænam sint.

appellat. non sit necess. Struv. *cap. 16. tb. 5.* Mev. *part. 5. decis. 223. n. 2. 3. 4.* Nam est naturalis pugna inter functionem judicis & partis, non tantum in *cognitione*, sed etiam in *executione* causæ. In *cognitione* partes contendunt jus suum esse, judex id demum cognoscit, partes ibi controvertunt, judex decedit & controversiam dirimit; jam vero nemo simul potest affirmare & cognoscere assensum dare, eumque suspendere, litem movere eamque tollere. Nec minus in *executione* hæc pugna conspicua est: nam nemo executionem, vel imperium in parem habet, quippe quod superius est; superiorem autem & inferiorem esse, se ipso est absolum animadvertente id ipso Jcto, in *l. p. ff. de recept. arbitr. l. 13. §. pen. ff. ad SCtum Trebellian.* Executio autem fit imperio sive jussu judicis, *l. 15. §. 2. ff. de re judicat. juncta l. f. §. 1. ff. de off. ej. cui mandat. est Jcto.* Præterea suspectum judicem habere gravissimum est, *l. 16. C. de Judic. can. quod suspect. 15. caus. 3. q. 5.* Schüz. *ad tit. de judic. p. 99.* talis vero nunquam non esse potest judex in causa propria, ob studium sui ipsius hominibus insitum, quod efficit, ut illi rarenter affectibus adeo sint vacui, ut suæ causæ, plus quam æquum est, tribuere nolint: neque enim cuique mortalium, ait Salustius in Bello Catilin. injuriæ suæ parvæ videntur, & omnes sibi malle melius esse quam alteri constat ex Andria Terentii. Imo prudentis judicis est, abstinere à dijudicatione causæ propriæ, vid. *l. 16. ff. de offic. Præsid.*

§. XVI.

Judicabunt ergo inter dominum & vasallum ob abnegationem conventum, pares curiæ II. F. 16. & 55. §. præterea si inter duos, Anthon. *Disp. 14. tb. 2.* Dn. Stryck. *Exam. Jur. Feud. cap. 25. q. 6.* Quamvis enim novissime Ludovici in *Disp. Feudal. ult. tb. 39.* existimet, in dijudicandis controversiis Feudalibus Pares Curia Germaniam nunquam adhibuisse; eum tamen ipse Curiarum Feudalium usus refellit, sic in Juramento Fidelitatis Ducatus Würtemb. ap. Besold. *Thesaur. Pr. voce: Lehnmann* exhibito, Parium Curia expressa fit mentio, & mandata ex Curia Feudali Pragenfi emanare solita in subscriptione Parium nomen referre testis est Weingart. in *sylva Observat. lit. L. num. 33.* ut hinc si quis consuetudinem contrariam, vel desuetudinem in foro hodierno allegaverit, teneatur ad ejus probationem, Schilter.

Sed judicant
Pares Curia,

describuntur
Pares Curiae,

qui regulariter
judicant omnes,

nisi aliqui tan-
tum sint electi,

bationem, Schilter. *in Comment. ad Jus Feud. Alem. cap. 10. §. 2.* Sunt autem hi Pares convasalii, qui ab eodem domino immediato feuda habent. Struv. *cap. 16. apb. 6. n. 2.* ita dicti à paritate, vel quod pares sint inter se in eo, quod ipsorum res feudales ejusdem domini curiae subsint. Anthon. *d. Diss. 14. tb. 2. lit. c.* Ad eorum enim qualitatem & dignitatem simul non respicitur. Struv. *d. l.* Et regulariter quidem cognitio competit. Collegio Parium universo *arg. l. 37. & 39. ff. de re judicat.* Schrad. *part. 10. Sect. 8.* Anthon. *Diss. 14. tb. 3.* cujus rei rationem suppeditat Struv. *Obs. 13. ad cap. 16.* nisi domini & vasalli consensu aliter, qui tantum eorum sint electi *2. F. 16.* uni enim eorum electio permitti nequit, cum hæc res iniqui exempli esse dicatur. *l. 47. ff. de judic.* Nam ille sibi haud dubie eos designaret iudices, ex quorum benevolentia sibi victoriam posset promittere. In eo tamen potiores sunt domini partes, quod prius ille eligere possit, quos voluerit, vasallo postea alios numero totidem eligente. *d. 2. F. 16.* qui pares ad judicandum cogi possunt etiam inviti. Anthon. *Diss. 14. tb. 3.* non enim tantum Jus Feudale illis hoc munus imponit. *2. F. 55.* sed etiam ex publicorum numero est, ubi regulariter valet coactio. *l. 9. ff. de muner. & honor.* Paribus autem deficientibus, Feloniæ hujus dijudicatio pertinet ad ordinarium *arg. 2. F. 16. & ibi Bitsch. Ludw. in Synops. Jur. Feud. p. 408.*

§. XVII.

Probatio hic in
genere incumbit
domino,

Constitutis ita coram iudice partibus, probationes veniunt considerandæ, ubi generatim notandum est, probandi onus hic incumbere domino. *1. F. 21. 2. F. 23. vers. si quis enim dix.* Schrad. *part. 2. part. 9. Princip. Sect. 12. n. 14.* Rosenth. *cap. 12. concl. 19. n. 1.* sicut cuivis alii, qui ingratitude in iudicium deducit, in hunc finem, ut quis poena afficiatur, vel jure suo privetur. *l. 30. pr. C. de inoff. test. Auth. res. & l. f. C. de secund. Nupt. ac delictum non præsumitur. l. 51. ff. pro soc. l. 18. §. 1. ff. de probat.* Schrad. *d. l. n. 15.* quod maxime procedit, si vasallus sit persona nobilis *idem n. 19.* sique vitæ antea actæ integritas pro ipso militet *n. 20.* Pro hac vero re distinctius tradenda, sequentes separandi sunt casus: Aut enim 1) vasallus conventus negat se unquam, quod feudum non spectet ad dominum perhibuisse, multo magis negat

negat se illud dolose esse inficiatum; aut 2) vasallus fatetur quidem negationem, sed non inficiationem, asserens se justo errore deceptum esse, aut 3) conventus continuat negationem, se plane vasallum non agnoscens, adeoque negationem suam pro justa venditans. Aut 4) iterum continuat negationem; non tamen circa totum vasallagii nexum; sed tantum circa feudi partem, aut conditionem. Primo & secundo casu, ex hypothese eorum, qui feudi abnegationem, nisi illa litis contestatione confirmata sit, pro invalida reputant, quaestio de probando erit otiosa, cum ubique adsit vasalli revocatio; sed cum supra, quod illa sententia Juri Feudali non satis conveniat à me demonstratum sit, hic generaliter, quid secundum ejus principia etiam in dictis casibus circa probationem juris sit, lubuit adducere.

§. XVIII.

In primo itaque casu probatio erit onus affirmantis domini. *arg. l. 21. ff. de Probat. & l. 7. C. de testib. Carpz. Part. 1. const. 10. def. 18. n. 5.* quo probato, si vasallus ad sui defensionem praetendere velit errorem, ipsi incumbet probare, illam suam feudi negationem fuisse sine dolo & lata culpa. *arg. l. 25. ff. de Probat.* Mendax enim in uno mendax praesumitur in omnibus. *Zahn. de Mendac. lib. 1. cap. 2. n. 3. post Paris. Conf. 90. n. 29. vol. 2. Jacob. Portiam Imolens. Conf. 94. n. 6.* & alias etiam semel malus, in eodem genere delicti semper malus praesumitur. *l. 7. §. 1. ff. de accusat.* ibique Gloss. ex quo enim quis malus semel apparuit, praesumitur in eodem malo, & accidens malitiae semel commissae in esse productum, durare censetur, donec probetur sublatum. *Alciat. Reg. 3. praesumpt. 1. junct. Reg. 2. Zahn. d. lib. 1. cap. 6. n. 2.*

quid juris circa
probationem in
primo,

§. XIX.

In secundo casu domino incumbet probatio, negationem fatam esse vasalli dolo vel culpa lata, *Afflict. ad 2. F. 26. cap. vasallus si feudum. n. 8. & §. vasallus feudum. num. 1. Rosenth. cap. 10. concl. 32. n. 11.* negare enim in se licitum est; modo negatio illa non fiat contra mentem, ubi demum in mendacium degenerat; & ignorantia probata est eo ipso, quod non probatur contrarium, *l. super servis C. qui milit. poss. vel non. Lib. 12. l. 21. ff. de Probat.* quod tamen

in secundo,

tamen tantum procedit in factis alienis *l. f. §. 1. ff. pro suo. l. qui in alterius. ff. de R. J. Bartol. in l. quod te. ff. si cert. pet. Glossa in l. mora. ff. de usur. in verb. difficilis.* vasallus enim qui semel à domino est investitus, si feudum abnegaverit in dolo esse præsumitur eo quod prætendit ignorantiam facti proprii, Schrad. *part. 9. cap. 6. num. 30.* quippe quæ nec præsumitur, nec toleratur. *d. l. fin. ff. pro suo. l. 2. ff. ad SCtum Vellej. Menoch. lib. 6. pres. 21. §. 23. num. 65. §. 72. Tepat. in Compend. Decis. tit. 66. cap. 4. §. presens.*

§. XX.

in tertio,

In casu tertio, primum coram iudice ordinario, instituta actione præjudiciali Dn. Stryck. *Ex. Jur. Feud. cap. 24. q. 15. Ludvv. in Synops. p. 413.* (non obstantibus quæ habet Struv. *cap. 16. tb. 2. n. 6.*) probandum est negantem esse vasallum vid. supra §. 14. Si vero in tali iudicio probatum sit, vasallum esse talem, tunc apud iudicem feudalem, instituto processu pro auferendo ob feloniam feudo, vasallo prætendente errorem, à domino etiam vasalli dolus vel lata culpa probanda sunt ob tradita præcedenti §. Quamvis enim, ob vasallum jam semel falsæ negationis convictum, hic præsumptio æque contra ipsum videatur debere militare, ac in casu primo; latitat tamen differentia in eo, quod in casu primo vasallus convictus sit, de negatione *facti proprii*, negationis nempe præcedentis, quam tentabat suppressere; hic vero negatio de cuius injustitia vasallus coram iudice non feudali convictus est, ita est comparata, ut possit resultare *ex facto alieno*, collata scilicet patri, vel remotioribus ascendentibus, investitura: si enim abnegans ipse de feudo jam semel fuerit investitus, versaretur in ignorantia facti proprii, quæ contra ipsum produceret præsumtionem, ut modo traditum est.

§. XXI.

dominus etiam probare tenetur, quod res sit feudalis:

Præterea adhuc, si postquam probatum quod vasallus talis sit, nec non quod dolo vel culpa lata abnegaverit, adhuc dubium remaneat, de quantitate feudi dominus etiam ulterius probare debet, quænam res in feudum sint concessæ, qui alias sæpius, vel minima quadam re à vasallo sibi restituta, teneretur esse contentus: illud enim falsum est, quod nonnulli statuunt ob abnegationem vasal-

vasalli omnes ejus res præsumi esse feudales, Rosenth. *cap. 8. concl. 32. n. 16.* Anthon. *Disp. 7. tb. 9. lit. b.* Econtra firmissima & verissima est illa regula: *rem magis præsumi esse allodiale, quam feudalem*, pro qua probanda integri quaterniones Dd. testimoniis recensendis possent impleri, qualia magno numero passim adducuntur, ut ap. Menoch. *lib. 3. præsumt. 91. n. 1. seqq.* Vultej. *Lib. 2. cap. 3. n. 12.* Berlich. *part. 2. Decis. 178.* Dn. Stryck. *in Disp. de Jure Allodial. Princip. Imp. cap. 3. n. 100. de Amis. Inst. cap. 1. n. 16. de præsumt. feud. cap. 2. n. 4. de Necessitate edendi tit. poss. cap. 4. n. 3.* Schvved. *in Disputat. de Dinumerament. § Reverfal. Feud. tb. 16.* Anthon. Dominic. *de Prærogativa Allodior. in Provinc. quæ Jure script. reguntur. cap. 4. n. 4. § cap. 20. n. 6.* Et in Jure quodlibet prædium à fundo usque ad coelum præsumi liberum & allodium tradit Laurentius Kirchhof. *vol. 5. cons. 24. n. 1.* quæ præsumptio magis adhuc firmatur, si intra triginta vel plures annos investitura non fuerit petita Dn. Stryck. *Disp. de Jure Allodial. Princip. cap. 3. n. 115.* Nititur vero dicta præsumptio his potissimum rationibus: 1) Quod res natura sua libera esse credatur, *l. 8. § 9. C. de servitut.* Anthon. Dominic. *d. tractat. cap. 4. n. 3.* maxime vero prædia rustica Menoch. *lib. 3. præsumt. 91. n. 6.* Conf. Marp. *33. n. 264. vol. 3.* adeoque cum qualitas feudalis imposititia sit, & quædam servitutis species, illa ab affirmante debeat probari, *arg. 2. F. 26. §. inter filiam.* Anthon. Dominic. *d. cap. 4. n. 6.* 2) quod unusquisque magis credatur possidere jure proprio, quam alieno *l. 114. §. 12. ff. de Legat. 1.* Menoch. *d. Præsumt. 99. n. 4.* Alexand. *cons. 136. n. 2. vol. 1.* Wesembec. *cons. 4. n. 9. vol. 1. § cons. 96. vol. 11. n. 2.* Anthon. Dominic. *d. cap. 20. num. 6.*

nam res præsumitur esse allodialis, non feudalis,

§. XXII.

Equidem Dn. Stryck. *in Disputat. de Præsumt. Feud. cap. 2. n. 9. seqq.* varias dictæ regulæ adducit limitationes, ob conjecturas varias ex concurrentibus circumstantiis desumendas, ut 1) si concurrat Principis assertio rem esse feudalem 2) si adsit præstatio juramenti fidelitatis 3) si res controversa non sit registrata in catastro civitatis, in quo alia bona libera & allodialia sunt descripta; reperiatur autem in aliquo bonorum feudalium registro consignata. 4) Si facta sit petitio investituræ, vel alius actus feudi

quæ regula limitatur,
1. mo
2. do
3. io
4. to

- 5.to feudi naturæ conveniens, 5) si res possideatur ut feudalis
 6.to 6) quando in genere constat aliquem possidere bona feudalia,
 & is à domino requisitus ea ostendere recuset, tunc omnia bona
 7.mo ab ipso possessa præsumi feudalia 7) si accedat qualitas feudalis
 8.vo 8) qualitas feudalis vicinorum & circumjacentium prædiorum
 9.no 9) consuetudo & mos regionis res aliquas in feudum concedere
 solitæ.

§. XXIII.

limitationes de-
 clarantur & sub-
 limitantur:

Prima,

Secunda,

Tertia,

Quarta,

Verum hæ limitationes pleræque ita sunt comparatæ, ut
 suas rursus declarationes & sublimitationes admittant, quales
 pro parte ipse Dn. Stryck. alibi annotavit. Sc: 1) limitatio vera
 est, si *antiqua* Principis cujusdam assertio adsit Anthon. *Disp.* 15.
th. 7. *lit.* b. quo facit quod habet Alex. *Conf.* 1. *vol.* 5. „ verba
 „ enunciativa Principis, privilegio inserta, licet contineant alieni
 „ facti narrationem, tamen *ex antiquo*, id est quando excedant
 „ metam 100. annorum inducere sufficientem probationem; aliàs
 enim si, alicui lite jam mota de allodio, Principis actoris nudo
 asserto standum esset, nimium sane parti agenti indulgeretur
 contra regulam, quod rei partes favorabiliores sint, quam acto-
 ris in l. 125. ff. de R. J. l. 17. C. de Probat. Menoch. de *Præsumt.*
lib. 1. *præsumt.* 90. n. 1. Ad 2) limitationem notandum est, fide-
 litatem esse triplicem 2. F. 5. & ibi Bitsch. p. 239. Rosenth. *cap.* 6.
concl. 85. n. 3. vel enim est *vasallitica* sive feudalis, vel est *sub-*
jectionis, vel *assécurationis*, ex quarum specierum prima tantum,
 pro feudo exsurgit præsumtio, & quidem valde debilis iis in
 locis, in quibus juramentum vasalliticum & subjectionis iisdem
 fere formulis continetur, quales reperiri tradit Rosenthal. *d.*
cap. 6. *concl.* 85. n. 7. 3) limitatio hanc patitur declarationem,
 ut tum demum procedat, si liber ille feudalis ita sit compositus,
 ut habeatur eea scriptura alicujus archivi, & in archivo custodia-
 tur, ubi tantum contra vasallos, qui se tales esse profitentur,
 operabitur, Rosenth. *cap.* 12. *concl.* 14. n. 51. Anthon. *Disp.* 5. *th.* 7.
lit. a. Ad 4) limitationem conferendus est ipse Dn. Stryck. *d.*
Disp. de *Jur. Allod. Princip. Imp.* *cap.* 3. n. 118. ubi dicit: licet li-
 teræ feudales adsint, & investitura petita, non tamen exinde
 posse quem firmiter argumentari terram esse feudalem: cum

NON

non sit rarum in Germania, quod provinciæ jure allodiali; regalia verò iis annexa ex beneficio Imperatoris & Imperii teneantur, quod ille pluribus ibidem confirmat exemplis; facit etiam huc, quod traditur *d. l. n. 125.* si in literis feudalibus occurrat phrasis: *Wir belehnen ihn mit diesem oder jenem Land* / rem propterea non statim esse feudalem ex ratione: quod vox *Lehen* hoc ævo naturam feudi non exhauriat. 6) Limitationem plane reprobatur Rosenthal. *cap. 8. concl. 32. num. 16.* & ab eo allegati Gloss. n. ideo quod vasallus aliis mediis ad confitendum possit cogi. Ad 8) limitationem conferendum est, quod habet Rosenthal. *cap. 12. concl. 14.* plane caducum fore illud argumentum, si non probetur omnes omnino soli res esse feudales, quippe quod una instantia invertatur; similiter cum illa conferenda sunt tradita Dni. Stryck. *d. Diss. de Jure Allodial. Princip. cap. 3. n. 105. seqq.* dicentis: quod si in Germania procederet illorum sententia, "qui statuunt, quod ubi major pars bonorum feudalis, ibi præsumantur & reliqua esse feudalia, nullum superesse dubium, "quin Imperii Principatus & Comitatus pro feudis sint habendi; "considerato tamen simul, quod omnis fere Germania ante aliquot secula adhuc libera fuerit (uti notat Besold. *in Thes. Pract. lit. k. n. 37.* scribens: *Es ist beweistlich / und gehe man in Deutschland von einem Stamm-Haus zum andern / so wird man finden / daß noch vor 200. oder 150. Jahren alle Stamm-Häuser Allodial gewesen*) se nescire annon potius statuendum sit rem in dubio esse liberam, quam feudalem. "

sexta

octava

§. XXIV.

Quid domino in *casu quarto* §. 17. proposito incumbat probandum ex modo traditis facile potest colligi, sc. vasalli dolus vel culpa, & incertitudine id exigente, quanta sit illa pars, quæ ex feudo abnegata est.

Quid dominus probare teneatur in *casu Quarto*.

§. XXV.

Exposito hac ratione, quæ circa probationes in causa feudi abnegati utriusque ex litigantibus sint partes, restat, ut adhuc aliqua de probationis illius expediendæ modis adducam; ubi, postquam antiquus ille probandi per pugnam, seu duellum, ab ipsis Imperatoribus Friderico I. 2. F. 27. & Henrico II. 5. F. 2. approbatus, tandem *cap. 1. & 2. X. de probat. vulgar.* & Imperii

De probationis peragenda modis,

qui pro varia-
te Objecti varii
sunt,
quibus probe-
tur nexus vasal-
lagii,

Constitutionibus de Pace Prophana, von dem Land-Frieden / est rejectus, supersunt potissimum modi probandi per testes, per instrumenta, & per iuramentum; qui tamen nec ipsi hic promiscue sibi vindicant locum; sed distinguendum est inter probationem 1) nexus vasallagii, 2) rei quod sit feudalis, & 3) ipsius abnegationis tanquam feloniae. Nexus vasallagii probari poterit, vel paribus, ad minimum duobus qui interfuerunt investiturae. *arg. 2. F. 2. pr.* Vel instrumento publico à tribus vel duobus paribus subscripto *d. 2. F. 2. vers. si enim. 2. F. 32. pr.* Dn. Stryck. *Ex. Jur. Feud. cap. 12. q. 16.* Nam secundum principia Juris Feudalis Communis non nisi Pares testes esse posse verius est; tum quia breve testatum in usibus Feudorum Instrumentum publicum dicitur *2. F. 2.* quale non erit à privatis testibus subscriptum; sed quod ab ipsius curiae feudalis membris i. e. Paribus Curiae, uti alias instrumentum publicum, quod auctoritate magistratus vel iudiciali sit, vel à iudicio ejusque membris firmatur: tum quia investitura & alii actus feudales expediuntur in Curia Feudali, uti actus iudiciales in iudicio, non minus illi expediri aut subscribi debent à membris & Paribus Curiae, quam hi à membris iudicii, pro qua sententia facit iterum *2. F. 2. vers. si enim.* Usu tamen hodierno etiam sine Parium subscriptione valere instrumentum, modo domini sigillo sit confirmatum, testatur. Dn. Stryck. *d. q. 16.* Struv. *cap. 16. apb. 14.* Probatio quoque per iuramentum hic non poterit excludi *d. 2. F. 2. pr.*

§. XXVI.

rei qualitas feu-
dalis,
vasalli abne-
gatio,

ubi non tantum
pares,

Circa probationem quænam res sit feudalis, nihil singulare in Jure Feudali deprehendo constitutum, ut itaque illa, vel per testes, vel instrumenta, vel iuramentum possit expediri: Sed circa probationem feloniae abnegationis aliqua specialiter veniunt notanda; admittit enim illa non nisi liquidissimas probationes *2. F. 26. cap. vasallus si feudum. 3. 2. F. 34. cap. fin.* si sc. illud legatur prout habetur ap. Minicuccium *Lib. 4. cap. 34.* quippe ubi sonat: *siquidem prorsus probatum fuerit*, ita ut *non* prorsus ad probationem referatur, quod in vulgata editione refertur ad negationem, Rosenthal. *cap. 12. concl. 19. num. 81.* exclusis præsumptivis Klock. *tom. 2. cons. 4. n. 189. seq.* ita, ut si fiat per testes eorum requirantur quinque, & quidem omni excep-
ptione

ptione majores 2. F. 57. *Christinæ. vol. 6. Decis. 85. n. 51.* Quod adhuc hodie verum esse tradit *Vultej. de Feud. lib. 1. cap. 11. n. 54.* & præjudicio Delphinatus confirmat. *Guid. Pap. Decis. 180.* ita ut *Rosenth. d. concl. 19. n. 6.* contrarium asserenti probationem incumbere statuatur. Non desunt tamen, qui hodie etiam duos sufficere tradunt, & quidem sine differentia, an sint pares curiæ vel non. *Borcholt. de Feud. cap. 10. in fin. Groenev. de LL. abrogat. ad 2. F. 57. Struv. cap. 16. tb. 15.* Quicquid hujus sit textus illius 2. F. 57. dispositio non impedit, quo minus & aliæ probationes legitimæ & plenæ in probanda feloniam locum habeant; quinque enim testibus tunc opus est, cum probatio per testes expeditur; secus est, si alia via rei veritas demonstrari potest: nam testium numerus non ad substantiam requiritur, sed ad probationem, qua opus non est, si aliunde res manifesta sit.

§. XXVII.

Unde hic non excluditur propria vasalli confessio. *Rosenth. cap. 12. concl. 19. n. 66.* quamvis extrajudicialis, modo eam dominus acceptaverit, *id. n. 68.* Aut anterior sententia judicialis, quippe quæ notorium inter partes facit, & pro veritate habetur, *l. 207. ff. de R. J.* *Rosenth. d. l. n. 51.* Probari poterit hæc feloniam etiam scriptura, si per eam vasallus abnegationem commisit, ut si per literas feudum abnegaverit, vel reversales minus plenas dolo dederit, *Rosenth. n. 55.* Juramentum tamen suppletorium hic neutiquam erit admit-
sed etiam va-
falli confessio,
aut anterior sen-
tentia,

vel scriptura,

non tamen ju-
ramentum sup-
pletorium locum
habet,
tendum *Afflict. ad 2. F. 26 cap. 3. n. 15.* *Alvarott. ibid. n. 7.* *Rosenth. cap. 8. concl. 32. n. 36.* quippe quod non deferretur in iis causis, in quibus probatio liquidissima & manifesta requiritur *Cagniol. in repet. l. si quis maj. C. de trans. aut in causis arduis Rosenth. cap. 12. concl. 19. n. 78.*

§. XXVIII.

Juramentum, quod attinet judiciale, illud etiam in causis feudalibus sibi alias locum vindicare patet *ex 2. F. 33. pr. vers. & cunctatur*, quod etiam de feloniam tradit *Rosenth. d. concl. 19. n. 75. conf. idem cap. 12. concl. 32. n. 37.* verum illud vix aliter reum esse delaturum, quam si indiciis gravatus est, facile quis concedet, quo casu si deferre malit, quam jurare purgatorium? non video quid ipsi obstet; vasallum enim de feloniam transigere posse certum est, ergo etiam poterit deferre juramentum, quod est transactionis species *l. 2. ff. de jurej.*
Secus est de ju-
diciali.

§. XXIX. Fa-

§. XXIX.

Sententia con-
demnatoria hic
est privatoria.

Factis probationibus deveniri solet ad sententiam condemna-
toriam, quæ privatoria est, Rosenth. *cap. 10. concl. 32. n. 46.*
ob rationes quas enumerat. Struv. *cap. 15. tb. 11. n. 3.* quarum
tamen illa, quæ petita est à conditione causâ datâ causâ non
secutâ, ob feloniam competente displicet Dno. Stryck. *in Tractat.*
de eo quod sit ipso jure memb. 1. Sect. 2. §. 11. Quamvis, autem si
quis adstipuletur iis, qui statuunt, non obstante, quod sententia
sit privatoria fructus à tempore felonix commissæ perceptos ve-
nire restituendos ex quibus Struv. *cap. 15. apb. 11. n. 4.* disceptatio
hæc ratione fructuum esset otiosa; ejus tamen utilitas etiam tunc
se exferet eatenus, ut posito, quod sententia privatoria sit, vin-
dicatio felonix morte domini & vasalli perimatur vid. infra
§. 32. quod secus se haberet, si tantum esset declaratoria. Meli-
orationes feudi ob feloniam vasallum amittere habet Struv. *cap. 15.*
apb. 17. n. 1. ubi etiam adducit dissentientes.

§. XXX.

Causa feudi ab-
negati quatenus
uno processu ex-
pediri possit.

Felonia feudi abnegati, cum etiam in ipso judicio committi
possit, Dd. hic late exequuntur quæstionem: an una eademque
instantia & processu causa hæc finiri queat, an vero peculiari opus
sit? pro qua determinanda lubet hic in compendio subjicere, quæ
prolixè deducit Rosenth. *cap. 10. concl. 32.* qui nempe distinguit.
an vasallus à domino conventus ob

* A

* *Abnegationem* feudi, sive tunc demum abneget, sive abnegatio-
nem prius factam continuet; & una sola instantia feudum abjudi-
catur *n. 51.* ob

* a.

* *aliam causam*

* B

& tunc si abneget, conventus dominusque abnegationem puniri
petat, * *ante litem contestatam*, vel in continenti post, negotium
expeditur uno processu *n. 52. & 53.*

* b.

* *lite contestata*, si actio sit intentata

* C

* D

* *generaliter* * *realis*, res expeditur uno processu *n. 54.*

* d.

* *personalis* expeditur uno, si reus non exci-
piat *n. 55.* * *certa causa expressa* * *ad privationem* feudi directâ,

* c.

* E

* F

si abnegatio facta * *extra judi-*
cium pendens; lis non dirimitur uno processu *n. 57. seqq.*

* f.

* *in judicio*

pendente; eadem instantia dirimitur *n. 69. seqq.*

* non

* non ad privationem ordinata, coram iudice in feudi privationibus * incompetente; uno processu neutiquam expeditur. n. 71.

* e.

* G

* competente vix uno expeditur d. n. 71. Illud tamen, quod Rosenth. de actione reali tradit, vix aliter potest usum habere, quam in casu feloniam feudi, sine consensu domini alienati, quippe quo solo feudum ipso jure ad dominum redit, adeoque reali actioni locus est. conf. Struv. cap. 15. aph. 11. n. 8. Et id quod de competentia iudicis tradit mihi non tantum ad posteriores casus hic expressos videtur esse restringendum; sed illud omnibus hic adductis commune esse censeo.

* g.

§. XXXI.

Feudum abnegatione amissum, sive novum sit, sive antiquum, ad dominum pervenit; ita tamen, ut hoc post mortem vasalli & ab eo descendendum, dominus restituere teneatur agnatis Struv. cap. 15. aph. 13. & 14. Dn. Stryck. in Ex. Jur. Feud. cap. 23. q. 46. & 48.

ad quem feudum sic ablatum perveniat.

§. XXXII.

Immunis erit vasallus à privationis poena 1) si dominus eam expresse vel tacite remiserit, Struv. cap. 15. aph. 12. & Dn. Stryck. in Diss. de Culpa Vasall. Remiss. Si vero dominus forte instituta actione præjudiciali vasallum nominet fidelem suum: seinen Lieben Getreuen/ hoc ipso feloniam abnegationis vasallo non puto esse remissam: quamvis enim aliàs vasallo, si ita à domino vocatus sit, culpæ venia videatur esse data, Dn. Stryck. d. Diss. cap. 3. n. 29. hoc tamen hic ideo non procedit: quia dominus litem contra vasallum dirigens contrariam suam mentem satis declarat, ut ita verba hic sint considerata pro voluntate loquentis Cujac. ad l. 3. §. pen. ff. de adimend. legat. nec tam quibus verbis quis usus sit, spectandum sit, quam quid egerit. Idem in Recit. ad C. ad Rubr. de Pact. per l. 15. §. 4. ff. locat. l. 29. §. 1. ff. de donat. l. 191. ff. de R. j. & verba rebus, non res verbis deservire debent, can. nam. Caus. 22. q. 5. l. 2. §. 1. vers. sed ut subtilitati. C. de const. pec. l. 18. §. 2. ff. de fund. instruct. Cæterum dominum debere ad culpæ remissionem proclivem esse, monet Wesemb. cons. 8. n. 24. & cons. 43. n. 17. maxime, si feuda sint oblata, Besold. cons. 57.

quæ hanc poenam impediunt.

num. 82. *seqq.* & *conf.* 269. n. 30. aut si concessa ob benemerita; quo casu delictum neque vasallo neque posteris ejus ad amissionem feudi quicquam nocere tradit Curt. in *tractat. Feud. part. 5. num. 8.* Tiraquell. in *repetit. l. 14. C. de Revocat. donat.* Schrad. vol. 1. *conf.* 1. num. 163. maxime si hæc clausula tanquam causa impulsiva & finalis expresse fuerit adjecta, Schrad. d. l. n. 674. 2) Si dominus, antequam de culpa vasalli conquereretur, fuerit mortuus: quia dominus tacendo injuriam videtur remisisse, & vasallus hic ipso jure feudo non privatur Joh. de Monte Ferrat. in l. 1. §. 1. ff. de V. O. Idem etiam est, si moriatur vasallus: nam nec tunc domino datur actio in ejus hæredes, Brunnem. cent. 4. Decis. 54. Gloss. in l. f. C. de Revocand. donat. l. ejus qui. Sibi Bart. ff. de Jur. fisc. Schrad. vol. 1. *conf.* 1. n. 82. Struv. cap. 15. aph. 12. 3) Præscriptione 30. annorum arg. 2. F. 26. §. si quis. junct. l. 3. C. de Præscript. 30. vel 40. ann. Rosenth. cap. 10. concl. 39. n. 38. Schrad. part. 2. part. 9. princip. sect. 14. n. 15. *seq.*

§. XXIII.

An etiam dominus ob abnegationem dominio directo privari possit?

Annon autem dominus ob abnegationem vasallo factam jure suo itidem privandus sit, antequam hoc caput concludam, lubet adhuc quærere? Affirmat id Rosenth. cap. 10. concl. 32. n. fin. Struv. cap. 15. aph. 18. Anthon. Disp. 11. tb. 1. conf. Eyben. in Elect. Feud. cap. 11. n. 10. & probatur. 2. F. 26. §. domino junct. 2. F. 6. Quotidiana tamen docet experientia rarissime & fere nunquam ob feloniam dominio directo exui Seniores, cujus rei ratio est ea, quod plerumque domini vasallis sint potentiores, quorsum spectat illud Gallorum proverbium ap. Hotomann. ad 2. F. tit. 33. *un seigneur de beurre mange un vasal d'acier*, & Rittershus. in Partit. feud. Lib. 2. cap. 7. q. 1. in hunc sensum adducit antiquos illos Varronis versiculos apud Nonium:

*Qui pote plus urget, pisces ut saepe minutos
magnus comest: ut aves enecat accipiter.*

CAP. V.

De Vasallo Reticente.

§. I.

Considerato sic vasallo celante *actu positivo*, ejusque poena, restat ut etiam vasallum *actu negativo* celantem breviter considerem, exponendo *vasallorum reticentiam*, & quid circa eam juris sit; quam in genere describere libet, quod sit contraventio contractus feudalis, qua vasallus dolo vel culpa dominum super eo, quod percipere ejus interest, omittit certiorare. 2. F. 24. §. 2. (2. F. 7. habetur vox *nunciare* æque ac 2. F. 28. cap. ad hac. & 2. F. 26. cap. 3. vox: *patefacere*.) Generis loco in descriptione posita est vox: *contraventio*: quia non omnis reticentiæ vasallitiæ species feloniarum numero habetur, ut hinc felonix vocabulum generis vice hic non potuerit fungi; contravenire verò dicitur omnis is, qui pacta promissa non implet *Id.* in l. si quis maj. C. de transact. Pacian. cons. 1. n. 127. Contractus feudalis quid hic denotet, jam ex iis quæ cap. II. adducta sunt evidens est.

Descriptio Reticentiæ vasalli,

cujus genus explicatur,

§. II.

Dividi potest *vasallorum reticentia*, in *simplicem* quæ nomen generis retinet, & *qualificatam*, quæ propter concurrentes circumstantias aliud nomen recipit, ita ut *simplex* in *graviolem* & *leviorem* subdividatur, quarum *illa* est, quando vasallus dominum de vitæ, corpori, aut grandi bonis imminente damno certiorare omittit, quæ feudi privatione punitur. 2. F. 24. §. 2. & 28. §. 2. *Levior* est quando vasallus dominum de mediocri quodam, non vitæ, corpori aut grandi bonis imminente damno, certiorare omittit, quæ producit obligationem ad interesse, dixi: de damno *mediocri*: illa enim, qua domino damnum quoddam *minimum* imminens negligitur, cum juxta tradita Cap. 2. §. 14. tantum obligationem ad culpam producat, & in foro externo sine effectum sit, hic ulterius pervestigare supervacaneum esset.

Divisio,

§. III.

Causa Efficiens Remota reticentiæ vasallorum simplicis est legum feudalium notatio. *Causa Efficiens Proxima* est do-

Reticentiæ simplicis Caus. Eff.

lus & culpa 2. F. 24. §. 2. & ibi Bitsch. *notabili. 1.* vid. Schilt. in *Inst. Jur. Feud. cap. 6. §. 10.*

§. IV.

Subjectum Acti-
vum,

Subjectum activum est vasallus & omnes ii, qui contractu feudali sese obstrinxerunt, ut qui simultaneam investituram habent: quia fidem domino promittentes solenniter in vasallos solent recipi Struv. *Ex. 9. th. 14.*

§. V.

Passivum,

Subjectum passivum est dominus, etiam in persona mandatarii post se relictii *arg. §. 1. 2. F. 3.* qualis est curiæ Feudali Præpositus. Nonnunquam etiam successor in dominium directum, si scil. in contractu feudali etiam ipsi expresse sit cautum, *conf. cap. II. §. 4.* Nec obstat quod alteri per alterum non possit acquiri obligatio *l. 38. §. 17. l. 126. §. 2. de ff. V. O. l. 37. in fin. de R. 7. l. 11. ff. de O. & A.* hoc enim hodie cessat. *Mev. Part. 4. Decis. 111. n. 5. Dn. Stryck. in Ulf. Mod. P. tit. de Pact. §. 12.*

§. VI.

Objectum gra-
vioris,

Objectum Reticentiæ *simplicis gravioris* est periculum vitæ naturalis 2. F. 24. §. 2. 2. F. 28. §. *ad hac.* & civilis *arg. d. t. e. gr.* si dominus injuste condemnandus esset ad triremes vid. *Carpzov. q. 129. n. 8.* aut civitatem perderet, perpetuo condemnatus ad opus publicum *l. 117. §. 1. ff. de pæn.* Etiam famæ *arg. II. F. 7.* quippe quæ cum vita pari passu ambulat. *l. 9. ff. de manumiss. vindict. l. 7. §. 1. l. 8. §. 2. ff. quod met. caus. l. 4. C. de Males. & Mathem. l. 9. in pr. ff. de fideicom. libertat.* & periculum infamiæ æquiparatur periculo mortis *Alex. conf. 133. n. 8. lib. 6. Tusch. tom. 3. lit. F. concl. 69. n. 20.* Aut corporis, e. gr. assaltus aut captio *d. 2. F. 24. §. 2.* quorum vocabulorum illud omnino barbarum est, & pro invasione vel oppugnatione hostili dicitur; hoc vero latinum, sed improprio sensu usurpatum pro captura, sive captivitate: cum alias juris authoribus pro deceptione seu circumventionem sumatur, docente *Brissonio Lib. 3. de V S.* Vel amissio cujusdam membri 2. F. 7. Aut grandis patrimonii jactura *d. 2. F. 24. conf. Cap. II. §. 13. & 15.* Objectum levioris sunt omnia illa, de quibus certiorari domini *mediocriter* interest, vid. *Cap. II. d. §. 13.* e. gr. si super feudo mediocris valoris, à convasallo celato, dominus non certioretur.

levioris,

§. VII. For-

§. VII.

Forma consistit ex *parte domini* in eo, ut ejus percipere interfit, vid. Cap. II. §. 8. seqq. ex *parte vasalli* in omissione certiorationis dolosa vel culposa vid. supra §. 3. hinc (1) requiritur ut vasallus rem notificandam sciverit, vid. Cap. II. §. 12. (2) ut sit in mora, quæ adest, vel postquam consuetudine aut contractu feudali ad certiorandum præstitutum tempus est elapsum: tunc enim dies interpellat pro homine *l. 12. C. de contrab. mittend. stipul. l. 2. C. de Jure Emphyt.* Imo nonnunquam etiam mora adest antequam illud tempus sit elapsum, si dilatio conjuncta sit cum periculo, vid. Cap. II. §. 23. In casu quo tempus ad certiorandum non est præstitutum, periculo monente vasallus in mora est, postquam primam certiorandi occasionem dimisit 2. F. 26. §. 2. & ibi Afflict. n. 15. nullo verò apparente periculo, incipit mora ex quo vasallus à domino est interpellatus *l. 23. l. 127. ff. de V. Obl.*

Forma.

§. VIII.

Effectus reticentiæ *simplicis gravioris* est feudi privatio 2. F. 26. §. 2. 2. F. 28. §. *ad hac.* ad quam quomodo deveniendum sit ex *Cap. præced.* huc repetendum est. Ob *leviorem* vero reticentiam feudum non poterit auferri vasallo: est enim illa inter feloniam species in jure feudali nusquam relata; nec etiam causis ibi contentis similis, vel major, quorum tamen unum ad feudi privationem indispensabiliter requiritur. 2. F. 24. *vers. prædict. mod.* Imo 2. F. 26. *cap. 3.* expresse statuitur contrarium, & vasallus ab amissione feudi pronunciatur immunis. Putat equidem Rosenth. *cap. 10. concl. 15. n. 2.* quia in omni, qui dolo malo transgressus est juramentum fidelitatis, adsit perjurium in dominum commissum; illud autem simile videatur aliis feudi amittendi causis, merito quoque illum feudi privatione esse puniendum; verum illi aperte refragatur textus 2. F. 24. *in fin.* ubi ita loquitur Feudista: Illud certum est, quod non ex omni causa, ex qua opinio "vasalli gravatur, beneficium amittitur: nam & sæpe dejerat " & beneficium nihilominus retinet, addito exemplo: ut puta " si beneficii partem alienat, absque domini scientia, beneficium " quidem retinet, sed fidem promissam, servare non videtur. " Nec movet Cujac. qui pro voce hujus textus: *dejerat* substituit: *H 3* *dege-*

Effectus gra-

vioris,

levioris non est

feudi privatio,

removetur

Objectiones,

producit illa
obligationem ad
interesse,

degenerat, quam lectionem vulgari præferendam quoque censet Bitsch. *ibid. notab. 1.* nam correctionem illam nullum habere fundamentum edocet Minicucc. *lib. 4. tit. 16. cap. 33.* & Barratter. *tit. 11. cap. 1.* nec infirmatur textus decisio per oppositam à Rosenth. *l. 41. C. de transact.* tunc enim demum, quando casus emerferit qui consuetudine feudi non sit comprehensus, strenuus Jurisperitus absque calumnia lege scripta uti poterit 2. *F. 1.* hic vero expressa Juris Feudalis decisio adest. Imo si quis juramentum in modico quamvis substantiali violet, poenam perjurii ordinariam non habere locum tradit post Vincent. Mancin. *de Jurament. part. 5. effect. 11. n. 4. & 5.* Decian. *de crimin. lib. 6. cap. 10. n. 74.* Zahn. *de Mendac. lib. 3. cap. 12. n. 12.* Non tamen propterea plane sine effectū erit levior hæc vasalli reticentia, sed domino tenebitur vasallus ad interesse, vid. Cap. II. §. 13. & 14. actione beneficiaria ex contractu feudali: tradunt enim Dd. illam actionem competere, ad omne id obtinendum, quod dominus & vasallus ex contractu feudali sibi invicem præstare tenentur. Anthon. *Disp. 13. th. 2.* Schilt. *in Inst. Jur. Feud. cap. 6. §. 10.* Rosenth. *cap. 12. concl. 11. n. 16. & cap. 12. concl. 12. n. 117.*

§. IX.

Reticentiæ qua-
lificatæ species
est neglecta pe-
titio de Reno-
vanda investi-
tura.

quæ Germani-
ce vocatur: die
Lehens, Ver-
schweigung /

Ad reticentiam vasalli quam supra §. 2. dixi qualificatam, pertinet *neglecta petitio renovanda investitura*, uti eam vocat Bitsch. *ad 2. F. 24. pr. p. 398.* quæ sub Germanico latiori nomine *der Lehens, Verschweigung* comprehenditur, Rudinger. *Cent. 3. Obs. 40.* post Schrad. *Cons. 1. n. 560.* ubi clausulam privilegii Imperatoris Ferdinandi Statibus Inferioris Lusatiae An. 1538. concessi, sequentem: *doch mit der Condition und Vorbehalt / ob die Lehen ver-
schwiegen / erwartet / oder sonst durch Absterben obgenannter
Bluts, Freunde sich ledigten / und fällig würden / daß dieselbe
verschwiegene / erwartete / und durch Absterben erledigte Lehen
auf uns / unsere Erben und Nachkommen / Könige zu Böhmen /
und sonst auf niemand anders fallen / erledigen und zustellen
sollen / ita interpretatur, ut verbis Lehn verschwiegen / item
verschwiegene Lehen / absque dubio comprehendi existimet
negligentiam petendi investituram, aut simultaneam investituram,
nec non feuda amissa propter neglectam petitionem investituræ,
aut simultaneæ investituræ. Sane ubi adest neglectio petitionis*
de

de renovanda investitura, reticetur non tantum casus, ob quem illa petenda vid. Schilt. in *Inst. Jur. F. cap. 11. §. 4.* sed etiam per consequens nexus vasallagii, & ejus intuitu concessum feudum. Verum cum commodius sit singulas causas singulis appellationibus distinguere §. 5. *Inst. quib. mod. test. infirm.* rectius neglectio petitionis de renovanda investitura Germanicè vocaretur *die versaumte Muthung zur Erneuerung des Lehens* / vel simpliciter: *die versaumte Muthung des Lehens* / vid. Titius in *Teutschen Lehnrecht. cap. 25. §. 21. & cap. 26. §. 36.* Conf. etiam *Jus Feud. Alem. cap. 80.* quo ipso evitaretur confusio cum illa feudi reticentia, quæ etiam in casu, quo investitura accurate petita, & renovata est contingere potest, si sc. in Reversalibus vel dinumeramentis feudi aliquid sit omissum, vel si de feudis à convasallo celatis dominus non certioretur. Vocatur hoc delictum prima beneficii amittendi causa 2. *F. 24.* quæ verba triplicem admittunt interpretationem: vel enim ita possunt capi: ut prima dicatur ratione temporis, quo introductæ aut receptæ fuerunt causæ amittendi beneficii, quasi hæc ante alias omnes fuerit introducta; vel ratione dignitatis ac excellentiæ, si ita loqui fas est, quasi præcipua & principalis esset; vel ratione ordinis, quem Ober-tus in enumeratione illarum causarum tenet, quæ sententia præ reliquis placet Bitschio *ad d. text. p. m. 348.*

Rectius insignitur alio nomine,

quare vocetur: prima beneficii amittendi causa?

§. X.

Felonia hæc: cum prolixius quam omnes reliquæ in quocunque fere Juris Feudalis compendio extet exposita, adeoque notissima sit, non opus habet longa disquisitione, ut hinc circa eam hic tradendam mihi liceat esse brevior. Descriptio ejus non rectius poterit concipi, quam si quid *Renovatio Investituræ* sit præmittatur: est autem illa feudi legitime quæsi ob dominum vel vasallum mutatum, ad vasalli intra annum & diem factam petitionem solenniter facta confirmatio Ludvvell. in *tractat. feud. p. 318.* jam, per consequens, *Neglectio petitionis renovandæ investituræ*, erit felonia in omittendo, qua vasallus dolo malo renovationem investituræ intra annum & diem ex quo domini vel vasalli mutatio ipsi innotuit computandum petere negligit. Quid sibi velit vocabulum felonix, item in omittendo, jam ex traditis Cap. III. §. 2. constare potest.

Describitur Renovatio Investituræ,

& neglectio ejus petendæ.

§. XI. Causa

§. XI.

Cujus Causa
Eff. traditur,
quæ sec. Jus
Feudale est eti-
am lata culpa,

Juvantur ta-
men dissentien-
tientes hodierna
Praxi,

culpa levi & le-
vissima non
committitur,

Subj. Activ. &
Passiv. remissive,
Objectum,

Causa Effic. remota hujus delicti est notatio Juris Feudalis 2. F. 24. pr. & 2. F. 40. *Proxima* est vasalli dolus 2. F. 52. & lata culpa sive negligentia inexcusabilis 2. F. 55. pr. in fin. junct. §. ult. verb. *justa causa*. 2. F. 52. Struv. cap. 10. aph. 8. num. 1. Rosenthal. cap. 6. concl. 56. n. 3. seqq. Bitsch. ad 2. F. 52. p. m. 671. Confirmatur tamen contraria sententia latam culpam excludentium, quam notante Rosenthal. cap. 6. concl. 56. n. 2. omnes in ore habent à Schilt. in *Instit. Jur. Feudal.* cap. 8. §. 8. Speidelio in *Speculo*. voce: *Investitura*. p. m. 643. ac Ittero de *Feud. Imp.* cap. 11. §. 4. qui negligentiam non petitæ investituræ, non nisi ex summo juris rigore amissione feudi puniri posse censet, statuitque qualemunque neglectus istius excusationem hic esse admittendam, provocans ad Wesembec. part. 6. cons. 261. n. 6. seqq. Facit huc, quod sit res iniqua & odiosa, propter non petitam investituram intra annum & diem, feudo privare vasallum: ad quod haud facile dominus debeat descendere, Jason. cons. 64. Lib. 3. & cons. 117. lib. 4. Socin. Jun. cons. 115. num. 16. lib. 2. nec niti circumventionem temporis eo casu, ubi vasallus non per contemtum investituram petere neglexit. Andreas ab Ifern. Martin. Laudens. & Præposit. in cap. 1. quo tempore miles. Afflict. cap. 1. vers. *præterea si quis*. n. 1. de probibit. Feud. alienat. per Frid. (qui etiam addit, pessimos principis consiliarios esse, qui aliud ipsi suadeant) Jason. lib. 4. cons. 64. n. 4. vers. *sed hoc non obstante*. & de hac observantia testatur etiam Struv. d. cap. 10. aph. 9. n. 3. Sunt enim delicta in omittendo, ex quorum numero etiam est hæc feloniam, minora, quam delicta in committendo, Rosenth. cap. 10. concl. 32. n. 3. & ibi gloss. c. Seraphin. privil. 31. n. 32. seqq. & plus puniuntur omittentes, quam committentes. Vivius decis. 303. Lib. 2. Ex modo traditis simul patet vasallum hic ob culpam levem & levissimam ipso jure tutum esse Ludvvell. in *Tractat. Feud.* p. 385. quorsum referendæ sunt excusationes, tam ratione domini, quam ratione vasalli, quæ cum à Rosenth. cap. 6. Struv. cap. 10. aph. 11. aliisque fusc sint expositæ, post tot Homeros Iliada cantare nolo.

§. XII.

De Subjecto Activo & Passivo vid. Ludvvell. de *Renovat. Invest.* cap. 1. Objectum est petitio de renovanda Investitura bene-

beneficii veteris, sive renovationis investituræ semel factæ, quæ incumbit, vel propter personam domini mutatam, à quo facta erat investitura, & cui jurata erat fidelitas; vel ob mutatam personam vasalli, cui facta erat investitura, & à quo jurata erat fidelitas. Novi autem feudi investitura huc non pertinet, quippe cui non præstitutum certum tempus, intra quod petenda & conferenda sit, Bitsch. *ad 2. F. 52. cap. ult. p. m. 670.* & Ludvv. *de Renovat. Investit. p. m. 322.*

§. XIII.

Forma hujus Feloniæ est ipsa omissio petitionis de renovanda investitura; dicitur quidem 2. F. 24. *investituram petendo fidelitatem pollicendo*, quæ duo quoque conjunguntur 2. F. 40. ut hinc etiam necessarium videatur, ut vasallus offerat fidelitatem, Baroni Schenck. *ad 2. F. 24.* & Baldo *ad §. ult. 2. F. 23.* sed potius statuendum est solam petitionem investituræ sufficere, quæ tamen ita interpretanda, quod vasallus sic petat, ut paratus sit præstare fidelitatem, nisi contrarium manifestò appareat: fit enim solius petendæ investituræ mentio 1. F. 22. 2. F. 52. §. ult. 2. F. 55. §. *præterea.* & in *cap. extraordin. 97.* Bitsch. *ad 2. F. 24. pr. p. m. 349.* & sufficit si modo investitura debito tempore petita sit. Deckher. *Relat. Cam. 4. n. 62.* utcunque forte in aliud tempus à domino fuerit rejecta; cæterum de modo petendi conf. Ludw. *d. tract. cap. 2.* Neglecta vero debet esse hæc petitio intra spacium anni & diei 2. F. 24. ex quo vasallo novo domini, vel vasalli mors innotuit, Dn. Stryck. *cap. 17. q. 3.* Ludw. *d. tractat. p. 383.* hoc est, per intervallum temporis brevioris annum excedentis. Struv. *cap. 10. apb. 7. n. 2.* Dn. Stryck. *cap. 17. q. 12. conf.* Sylvan. *de Feudi Recognit. q. 9. seqq.*

Forma.

§. XIV.

Effectus hujus delicti est feudi privatio, 2. F. 24. *pr.* Dn. Stryck. *Exam. Jur. Feud. cap. 17. apb. 15.* Anthon. *Disp. 8. th. 3.* ad eam tamen rarius solere deveniri jam supra demonstratum; imo hæc pœna olim Mediolanensium consuetudine plane non habebat locum 2. F. 26. *pr.* sicut etiam Galliæ moribus omissam petitionem renovationis investituræ privatio feudi non sequitur; sed tantum amissio fructuum, qui interim percipi possunt, dum nempe dominus in rem feudalem manum injicit, & tantisper fructus

Effectus.

ctus lucratur, donec vasallus investituram petat, & jura dominica persolvat. Cujac. *ad 1. F. tit. 21.* Egu. Baro *ad 2. F. 24.* Cont. *de Feud. cap. 11.* ac Obrecht. *de feud. lib. 2. cap. 7. n. 90.*

§. XV.

Probatio hic
incumbit vasa-
llo,

si vasallus lon-
go tempore post
prætenfam omis-
sionem fuerit in
possessione, pro-
bat juramento
suppletorio,

non probatur
hæc felonia
quod renovatio
non scripta in
domini proto-
collo,

Quod attinet Processum ad hanc feloniam vindicandam di-
rectum, multa ille communia habet cum eo, qui servatur in coer-
cenda felonia feudi abnegati, de quo in Cap. præced. Hic tamen
in specie notandum venit, quod probatio non Domino auctori; sed
Vasallo incumbat: quia Dominus hic in intentione negativa versa-
tur, & exinde ad feudi privationem procedit. Herculan. *de probat.*
negat. n. 35. Schrad. *part. 2. part. 9. princip. Sect. 12. n. 23. seq.* Ro-
fenth. *cap. 12. concl. 19.* reus vero, nisi plane se vasallum esse ne-
get, affirmat se investituram petiisse: jam vero constat, quod is,
qui dicit vel affirmat, debet probare, non qui negat, *l. 2. &*
l. 21. ff. de probat. l. actor. C. eod. l. f. C. de Rei Vindicat. cap. quo-
niam contra. X. de probat. & communis Dd. opinio in d. l. actor. un-
de vulgo solet dici: negativæ probationem fieri eo ipso, quod
contrarium non probetur, *Gloss. in verb. intercessisse. C. de errore*
Advocat. sicut enim facta non præsumuntur, nisi probentur; ita
è contra rationi consentaneum est, ut pro negante factum regu-
lariter stet præsumtio Bald. *in l. 1. n. 24. C. de confess.* qui etiam
in cap. f. X. de probat. dicit: quod omnes negationes sint liqui-
dæ juris præsumptiones: cum sint probatæ eo ipso, quod non
probatur contrarium conf. Besold. *conf. 269. n. 2. seqq.* cum au-
tem pro vasallo faciat, si longo temporis intervallo post præ-
tenfam recognitionis feudi omissionem in quietâ fuerit posses-
sione, ita ut decennium sufficiat, ad præsumendam investituram
necessariam, sive ad probandam feudi antiqui recognitionem, (ad
docendam enim *voluntariam*, seu novam investituram vel etiam
feudi præscriptionem triginta requiruntur anni) Felin. *conf. 16.*
n. 11. Mascard. *vol. 1. concl. 942. n. 5.* vasallus illo casu eatenus
fruetur commodo possessionis, ut juramento suppletorio pro-
bationem perficere queat, Cotta *in memorabilib. verbo: possessio-*
nis commoditas. Quod maxime procedet, si vasallus sit persona
nobilis & in dignitate constituta, Besold. *d. conf. 269. n. 26. seqq.*
Nec ob rationem, quod negativa solet probari per scripturæ
inspectionem juxta Cravett. *conf. 138. n. 5.* Herculan. *de proband.*
negat.

negat. n. 167. vers. septimus modus. ex parte domini hæc feloniam statim pro probata habebitur, si recognitio feudi in domini protocollo non sit consignata: tunc enim demum procedit illa probatio per deficientem scripturam, quando affirmativa per certam scripturam probari debet; ubi vero affirmativa probari potest per plures ac diversas scripturas, vel etiam alias probationes, tunc per inspectionem unius scripturæ negativa concludenter non probatur Bald. *in l. fin. de Reb. Cr. num. 5. Ceph. vol. 2. cons. 170. n. 23.* Nec etiam id sufficienter pro domino probat, si vasallus non habeat producendas literas investituræ, aut documenta recognitionis: cum quoque petitio investituræ aliis mediis præter scripturam possit probari, & scriptura non sit de substantia aut forma investituræ feudalis *cap. 1. ibi: vel quia factum non fuerit. & cap. 2. 2. F. 2. cap. 1. I. F. 4. Besold. d. cons. 269. num. 35.* Imo more veteri investiturarum literas valde fuisse raras, ac per Pares fere & sacramenta factas esse probationes, tradit Schilt. *ad Jus Feud. Alem. cap. 32. §. 1.*

aut vasallus non
habeat literas
investituræ.

§. XVI.

Contraria hujus Feloniæ repetenda sunt ex Cap. præced. §. 32. quibus adhuc annumerari posset celeris satisfactio, antequam vasallus vocetur ad iudicium Guid. Pap. *decis. 166.*

ejus Contraria.

§. XVII.

Altera reticentiæ vasalli qualificatæ species est contumacia, in quam vasallus, ad præcedentem domini iussum certiorationem committens, incidit, quæ ideo in delictorum numero habetur: quia cum contemptu in tantum est conjuncta, ut contemptum generis loco eidem assignent Dd. Vid. Schvved. *Disp. de Contumac. §. 2.* Hæc quamvis variis modis se exferat, non veniendo, non agendo, non respondendo, non probando, non restituendo, non jurando, non exhibendo, instrumentum non recognoscendo aut diffitendo, infecto negotio recedendo, cit. Schvved. *in Disput. de Contumac. lb. 7.* plerique tamen ita sunt comparati, ut aliquam in sinu foveant reticentiam. Ut vero vasallus reticens cum effectu pro contumace habeatur, ille domini ad certiorandum iussum trina vice debet esse repetitus Dn. Stryck. *in Disputat. de necessitat. edend. tit. poss. cap. 4. n. 14.* Schvved. *d. Disp. lb. 14.* quo facto demum dominus in possessionem feudi mittitur, &

Altera Reticen-
tiæ vasalli quali-
ficatæ species est
contumacia in
non certioran-
do,
cujus sunt varii
modi,

ut effectum ha-
beat præcedere
debet trina jus-
sio,

si

si primæ, sub
amissionis com-
minatione fa-
ctæ, non pareat-
tur, vasallus feu-
do non statim
privatur,

declaratur Ro-
senth.

ad quem fit re-
missio.

si adhuc intra annum vasallus, quæ scire dominus desiderat, non indicet, beneficium plane amittit. 2. F. 22. Struv. cap. 16. aph. 17. n. 1. Confirmatur hoc ab Ardizzone, qui in *Summa Jur. Feud. cap. 77.* tradit: vasallum si non velit in scriptis dare & consignare feudum, illud tum demum amittere, si legitime citatus contumax fuerit, quo casu possessio in dominum transferatur vel contra vasallum in litem juretur conf. Everhard. vol. 1. conf. 62. Ex quo simul evidens fit, in modo tradito vel simili casu, vi & natura sua feudi amissionem conjunctam non habente, vasallis sub amissionis poena paritionem non posse injungi, eo effectu, ut statim ob non præstitum ad primum jussu obsequium feudis excidant, cujus rei ratio est: quod ejusmodi præceptum non nititur justa causa feudi amittendi, quæ omnino necessaria est, ut vasallo beneficium adimi possit. Struv. ad cap. 15. Syntag. Jur. Feud. Observ. 2. post Blanc. Epit. Feud. lib. 2. cap. 1. & Jacob. Thoming. conf. 5. n. 87. seqq. ut hinc tradita Rosenth. cap. 8. concl. 33. n. 19. & cap. 10. concl. 32. n. 11. cum quibus se conformat summa edicti redintegrationis apud Parid. de Puteo de Redint. feud. cap. 53. n. 7. vel plane sint rejicienda, vel ita explicanda, ut tantum de mandati forma loquantur, ei tamen effectum privationis, nisi illud trina vice repetitum sit, nondum tribuant; de cætero Rosenth. d. concl. 32. n. 15. ipse rejecit eorum opinionem, qui existimant, posse vasallo certum terminum præstitui cum illa comminatione, ut si intra illum instrumenta non edat, commodo illorum sit privandus, addita ratione: quod sic in causa propria dominus sibi jus diceret. Qui plura de vasalli contumacia scire desiderat adeat Rosenth. cap. 10. concl. 25. & 26. mearum enim rerum status, ut plura addam, non permittit, sed vult, ut hic tandem ratiocinationibus hisce academicis imponam

F I N E M.

Oelhafen von Schöllnbach, Christoph Elias,

Diss. iur. inaug. de vasallo celante

Altdorfium 1704

4 Diss. 763#Beibd.21

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10665370-4

VD18 14988038-001